

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Навчально – науковий інститут економіки
Фінансово-економічний факультет
Кафедра обліку і аудиту

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
кваліфікаційної роботи ступеню магістра
(бакалавра, магістра)

студента Борисенко Юлії Вадимівни
(ПІБ)

академічної групи 071М-19з-1
(шифр)

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)

спеціалізації «Облік і аудит»
(назва спеціалізації)

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»
(офіційна назва)

на тему: «Організація та методика обліку, аналізу і аудиту вексельних операцій
(на прикладі ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос»))»
(назва за наказом ректора)

	Прізвище, ініціали	Оцінка	Підпис
Керівник роботи	Усатенко О.В.		
Рецензент			
Нормоконтроль	Усатенко О.В.		

Дніпро
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри

обліку та аудитуПашкевич М.С.

(прізвище, ініціали)

«__» _____ року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню роботи ступеню магістра
(бакалавра, магістра)

Студенту Борисенко Ю.В. академічної групи 071М-19з-1

(прізвище та ініціали)

(шифр)

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

(код і назва спеціальності)

спеціалізації «Облік і аудит»

(назва спеціалізації)

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»

(офіційна назва)

на тему:

«Організація та методика обліку, аналізу і аудиту вексельних операцій (на прикладі ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос»)»

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від _____

№ _____

Розділ	Зміст	Термін
1	Основи обліку, аналізу та аудиту здійснення вексельних операцій	30.09.2020 р.
2	Організація та методика обліку вексельних операцій	31.10.2020 р.
3	Організація та методика аудиту та аналізу вексельних операцій	30.11.2020 р.

Завдання видано

(підпис керівника)

Усатенко О.В.

(прізвище, ініціали)

Дата видачі 03.09.2020 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії _____

Прийнято до виконання

(підпис)

Борисенко Ю.В.

(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: 81 с., 12 рис., 11 табл., 1 додаток, 34 джерела.

ВЕКСЕЛЬ; ЦІННИЙ ПАПЕР; БОРЖНИК; КРЕДИТОР; ЕМІТЕНТ;
ІНДОСАМЕНТ; ІНДОСАНТ; ТРАСАТ; АКЦЕПТ ВЕКСЕЛЯ; ОБЛІК
ВЕКСЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ

Предмет дослідження - сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту вексельних операцій.

Об'єкт дослідження – вексельні операції та господарська діяльність підприємства ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос».

Мета роботи – обґрунтування теоретичних та методичних основ обліку вексельних операцій, розробка основних напрямків удосконалення обліку та аналізу вексельних операцій відповідно до вимог національних та міжнародних стандартів для забезпечення ефективного управління підприємством в сучасних умовах господарювання.

Результати та їх новизна – документальне оформлення вексельних операцій, а саме: журнал оперативного обліку виданих та отриманих короткострокових та довгострокових векселів за такими відомостями: дата видачі (отримання) векселя та його погашення, від кого отримано (кому видано) вексель, сума векселя, сума плати за комерційний кредит, відмітки про оплату і про опротестування векселя; реєстрація виданих векселів підприємством у запропонованій формі журналу виданих векселів; система класифікації векселів.

Практична значимість кваліфікаційної роботи - всі пропозиції, які запропоновано автором, зроблені на основі результатів дослідження, спрямовані на удосконалення методики обліку, аналізу і аудиту вексельних операцій і будуть використані у діяльності базового підприємства.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1 ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ЗДІЙСНЕННЯ ВЕКСЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ	10
1.1 Загальна характеристика і особливості роботи ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос»	10 9
1.2 Аналіз діяльності підприємства	13
1.3 Теоретичні засади обліку, аналізу і аудиту векселів: види та поняття	16
Висновки до розділу 1	25
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИКА ОБЛІКУ ВЕКСЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ	26
2.1 Обліковий аспект вексельних операцій	26
2.2 Документальне оформлення вексельних операцій	32
2.3 Облік придбання бланків та дисконту векселя	36
2.4 Облік короткострокових та довгострокових векселів одержаних	38
2.5 Облік операцій з короткостроковими та довгостроковими векселями виданими	44
Висновки до розділу 2	49
РОЗДІЛ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ВЕКСЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ	51
3.1 Об'єкти і методи аудиту та аналізу вексельних операцій	51
3.2 Документація і робоча програма ведення аудиту операцій з векселями на ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос»	55
3.3 Шляхи, щодо удосконалення обліку, аналізу та аудиту вексельних операцій	62
Висновки до розділу 3	64
ВИСНОВКИ	66

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
ДОДАТКИ	75

ВСТУП

Актуальність теми. Становлення ринкової економіки, підвищення її динамічності, а також розвиток фінансового ринку та багатьох його традиційних механізмів призводить до збільшення вексельного обігу в нашій державі. Вексель має такі властивості, які допомагають використовувати його і операціях інвестування з метою отримання прибутку, в операціях кредитування, в операціях дисконтування, в операціях придбання товарів з відстрочкою платежу, в операціях застави, в операціях погашення кредиторської заборгованості та інших. Тобто вексель є інструментом доходним, ліквідним та надійним, таким інструментом, який суміщає інтереси суб'єктів господарювання, фінансових та державних інститутів.

В розвинутих країнах розрахунки вексями складають 20 % від всіх здійснених платежів. В Україні вексель розглядається лише як один з способів проведення взаєморозрахунків між суб'єктами господарювання.

Питанням організації та методології обліку, аналізу та аудиту вексельних операцій присвятили дослідження багато вітчизняних вчених. Особливості вексельних операцій в обліково-аналітичній практиці вітчизняних підприємств досліджувала Галушка Н. [1] Теоретичні, методичні та практичні питання бухгалтерського і податкового обліку вексельних операцій вивчали Коблянська О.І., Коблянська Г.Ю. [2]. Методичними принципами аудиту вексельних операцій та практичними рекомендаціями щодо підвищення ефективності його проведення займалася Дубик О. [3]. Особливості вексельних розрахунків, їх вплив на розширення ділової активності, відображення вексельних операцій в обліку досліджував Завійський І.І., Романець Ф.М. [4]. Процес управління вексельним оборотом вивчала Корольова-Казанська О.В. [5]. Методичні особливості бухгалтерського обліку монетарних векселів, одержаних як складової монетарних активів визначала Скоробагатова В.В. [6].

Однак, встановлено, що ряд проблем щодо обліку, аналізу та аудиту вексельних операцій залишається недостатньо розробленими і вимагає

вирішення з врахуванням особливостей та актуальності вітчизняної економіки і права.

Отже, необхідність розробки науково теоретичних та практичних рекомендацій щодо удосконалення теорії і практики обліку, аналізу та аудиту вексельних операцій з урахуванням напрацювань вітчизняних та закордонних вчених зумовили актуальність теми магістерської кваліфікаційної роботи.

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної роботи є обґрунтування теоретичних та методичних основ обліку, аналізу та аудиту вексельних операцій, розробка основних напрямків удосконалення обліку та аналізу вексельних операцій відповідно до вимог національних та міжнародних стандартів для забезпечення ефективного управління підприємством в сучасних умовах господарювання.

Відповідно до поставленої мети у дипломній роботі визначені завдання, спрямовані на її досягнення:

- визначити економічну сутність та надати характеристику вексям;
- надати організаційно-економічну характеристика базового підприємства;
- встановити методи оцінки векселів;
- продемонструвати синтетичний та аналітичний облік вексельних операцій;
- провести аудит вексельних операцій підприємства;
- визначити шляхи удосконалення вексельних операцій на підприємстві.

Об'єктом дослідження є вексельні операції та господарська діяльність підприємства ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів бухгалтерського обліку та контролю вексельних операцій.

Методи дослідження. Методи дослідження ґрунтуються на діалектичному підході до вивчення сучасного стану системи обліку та аудиту вексельних операцій. У процесі дослідження використовувались наступні

методи: аналізу і синтезу, індукції та дедукції (при вивченні вексельних операцій як економічної категорії та як категорії обліку); групування (при розробці методики класифікації).

Інформаційною базою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних вчених в галузі теорії та історії вексельного права, з проблем бухгалтерського обліку і аудиту вексельних операцій; методології і організації вексельних розрахунків; науково-методична література періодичних видань; матеріали наукових конференцій і семінарів; законодавчі та нормативні документи з питань бухгалтерського обліку.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розроблених рекомендаціях і пропозиціях, спрямованих на удосконалення методики обліку, аналізу і аудиту вексельних операцій:

удосконалено:

– документальне оформлення вексельних операцій, а саме: журнал оперативного обліку виданих та отриманих короткострокових та довгострокових векселів за такими відомостями: дата видачі (отримання) векселя та його погашення, від кого отримано (кому видано) вексель, сума векселя, сума плати за комерційний кредит, відмітки про оплату і про опротестування векселя;

– реєстрація виданих векселів підприємством у запропонованій формі журналу виданих векселів;

Практичне значення одержаних результатів. Усі пропозиції, які запропоновано автором, зроблені на основі результатів дослідження, спрямовані на удосконалення методики обліку, аналізу і аудиту вексельних операцій і будуть використані у діяльності базового підприємства.

Результати наукового дослідження автора використовуються у навчальному процесі НТУ «Дніпровська політехніка», зокрема у викладанні дисципліни «Фінансовий облік».

Апробація результатів магістерської роботи. Результати дослідження доповідалися та обговорювалися на Міжнародній науково-практичній

конференції «Економічна політика та фінансова система: сучасний стан та перспективи розвитку» (м. Київ, 26 вересня 2020 р.). – К.: Аналітичний центр «Нова Економіка», 2020. – 96 с.

Публікації. За результатами досліджень опубліковані тези доповіді у збірнику матеріалів науково – практичної конференції.

Структура і обсяг роботи. Магістерська кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів з висновками і висновку, що викладено на 74 сторінках друкованого тексту. Матеріали магістерської роботи містять 11 рисунків, 16 таблиць. Список використаних джерел із 37 найменувань.

РОЗДІЛ 1
ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ЗДІЙСНЕННЯ
ВЕКСЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ

1.1 Загальна характеристика і особливості роботи ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос»

Інформація про реквізити, місцезнаходження ті засоби зв'язку представлена у таблиці 1.1:

Таблиця 1.1

Загальна інформація стосовно діяльності ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос»

Повне найменування	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ ДНІПРОВСЬКИЙ ЗАВОД ТЕХНОЛОГІЧНОГО ОСНАЩЕННЯ УТЬОС
Скорочене найменування	ТОВ «ДЗТО «УТЬОС»
Організаційно-правова форма	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
Код за ЄДРПОУ	32255190
Номер свідоцтва платника ПДВ	322551904666
Дата реєстрації	23.01.2003
Розмір статутного капіталу	18 500,00
Територія (область)	Дніпропетровська область
Поштовий індекс	49089
Населений пункт	м. Дніпро
Вулиця, будинок	Вул. Новобудівельна, будинок 9
Міжміський код та телефон	+380562350035

Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу – 28 осіб, з них 3 особи – працюють на підприємстві за сумісництвом. У 2019 році Фонд оплати праці склав 851 625,00 грн.

За 2019 рік сума нарахованих дивідендів склала 14 200 000,00 грн, з них – 6 050 370,00 грн – сума фактично виплачених дивідендів; сума нарахованих дивідендів за попередній період – 200 000,00 грн.

Основні види діяльності наведені на Рис.1.1:

Рис. 1.1. Основні види діяльності ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос»

Товариство створено з метою отримання прибутку шляхом здійснення підприємницької діяльності, виробництва, торгівельної та посередницької діяльності, виконання робіт та надання послуг, здійснення зовнішньоекономічної діяльності для отримання прибутку в інтересах учасників.

До інших видів діяльності товариства відносяться наступні:

- оптова торгівля чорними та кольоровими металами в первинних формах та напівфабрикатами з них;
- здавання в оренду власного нерухомого майна;

- торгівельна діяльність, у тому числі оптова, дрібнооптова, роздрібна, комісійна, торгово – закупівельна та торгова – посередницька діяльність.

ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» має самостійний баланс, розрахунковий рахунок в установі банку, печатку та бланки зі своєю назвою. Чистий прибуток підприємства, який утворюється у відповідності з встановленим порядком після оплати видатків і інших обов’язкових платежів передбачених законодавством, залишається в розпорядженні засновника. За рішенням засновника частина прибутку може бути направлена на збільшення статутного фонду.

Власник підприємства самостійно визначає структуру управління, встановлює штати і здійснює свої права по управлінню підприємством безпосередньо. На протязі всього існування ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» управління підприємством здійснює генеральний директор, який і є засновником підприємства. В силу своєї компетенції генеральний директор без довіреностей діє від імені підприємства, представляє його інтереси на підприємствах, установах і організаціях на Україні, а також вчиняє необхідні дії для господарсько-фінансової роботи підприємства.

Структура бухгалтерії представлена на Рис. 1.2:

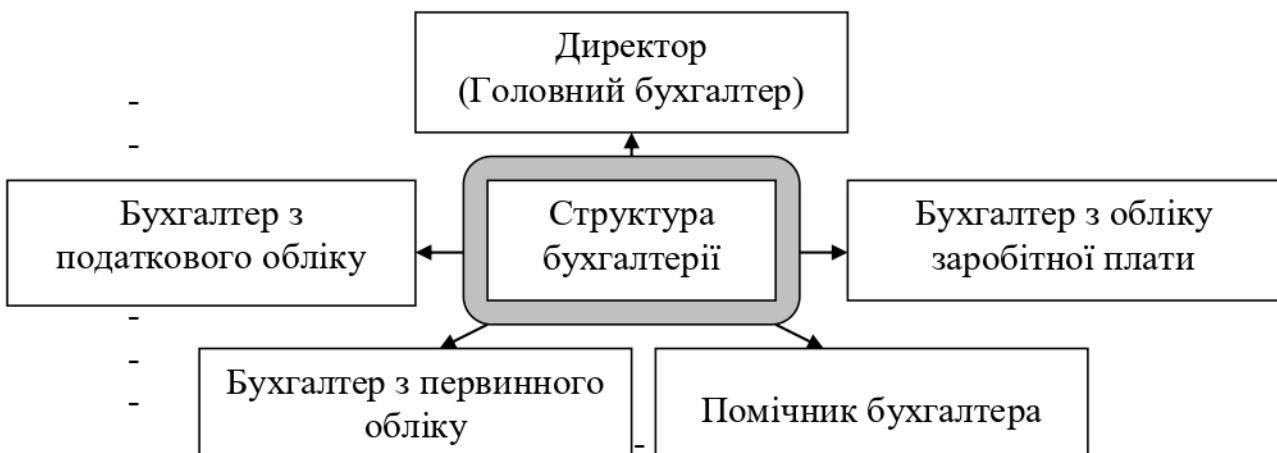

Рис. 1.2. Структура бухгалтерії ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос»

Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві доручене бухгалтерії на чолі з генеральним директором, так як посада головного бухгалтера штатним розкладом не передбачена. Бухгалтерський і податковий облік на підприємстві ведеться згідно із чинним законодавством України.

1.2. Аналіз діяльності підприємства

Для аналізу реального фінансово – господарського стану свого підприємства в першу чергу аналізують динаміку валюти балансу та його структуру.

Зростання валюти балансу за 2019 рік, це дуже приємна ознака. Однак, слід зосередити увагу на те, за рахунок чого вона зросла. Дуже гарно, якщо це відбулося за рахунок збільшення власного капіталу чи його долі разом зі збільшенням суми зобов'язань. Однак, якщо це відбулося тільки за рахунок збільшення зобов'язань, як це трапилося на ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос», варто задуматися.

Найбільш ліквідними активами є грошові кошти та їх еквіваленти (за їх рахунок можливо миттєво погасити борги), а також поточна дебіторська заборгованість. До високоліквідним активам відносяться також цінні папери, які входять до складу поточних фінансових інвестицій, які містяться у другому розділі активу.

Менш ліквідними активами рахуються товари, готова продукція, запаси, незавершене виробництво.

Розрізняють три рівня платежеспроможності:

- грошову;
- розрахункову;
- ліквідну.

Коефіцієнт грошової платежеспроможності $K_{г.п.}$ – це відношення сум залишків по статтям грошових коштів та їх еквівалентів і поточних фінансових інвестицій до суми залишків по непогашеним кредитам і поточної кредиторської заборгованості.

$$\text{Коефіцієнт грошової платіжеспроможності} = \frac{\text{Грошові кошти та фінансові їх еквіваленти} + \text{Поточні інвестиції}}{\text{Поточні зобов'язання}} \quad (1.1)$$

$$K_{г.п.} = \frac{444 + 14326}{32049} = 0,46 \text{ – значення за 2018 рік}$$

$$K_{г.п.} = \frac{2 + 19533}{60878} = 0,35 \text{ – значення за 2019 рік}$$

Значення цього коефіцієнту повинно бути у межах від 0,2 до 0,35. Але більш ніж 0,35 не завжди потребується, оскільки це означає надлишковий залишок грошових коштів та неефективне їх використання. Коефіцієнт грошової платіжеспроможності знизився за рік з 0,46 до 0,35.

Коефіцієнт розрахункової платіжеспроможності $K_{р.п.}$ – це відношення сум залишків по рядкам грошових коштів та їх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій, дебіторів, товарів і готової продукції до суми залишків по непогашеним короткостроковим кредитам і поточної кредиторської заборгованості.

$$\text{Коефіцієнт розрахункової платіжеспроможності} = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні}} \quad (1.2)$$

$$K_{р.п.} = \frac{42684}{32049} = 1,33 \text{ - значення за 2018 рік}$$

$$K_{р.п.} = \frac{70501}{60878} = 1,15 \text{ - значення за 2019 рік}$$

Коефіцієнт розрахункової платіжеспроможності знизився з 2018 року на 0,18.

Коефіцієнт $K_{л.п.}$ ліквідної платіжеспроможності – це відношення загальної суми оборотних (поточних активів) та витрат майбутніх періодів до загальної суми зобов'язань та доходів майбутніх періодів.

$$\text{Коефіцієнт ліквідної платеспроможності} = \frac{\text{Оборотні активи} + \text{Витрати майбутніх періодів}}{\text{Довгострокові зобов'язання} + \text{Поточні зобов'язання} + \text{Доходи майбутніх періодів}} \quad (1.3)$$

$$K_{\text{л.п.}} = \frac{70501}{10827 + 60878} = 0,98 - \text{значення за 2019 рік}$$

Коефіцієнт ліквідної платежеспроможності незначно знизився за період з 2018 до 2019 року. Але бажано, якщо значення цього коефіцієнту перевищує одиницю.

Коефіцієнт критичної ліквідності $K_{\text{лікв. (крит.)}}$ – це відношення оборотних активів за вирахуванням запасів і незавершеного виробництва до величини поточних зобов'язань.

$$\text{Коефіцієнт критичної ліквідності} = \frac{\text{Оборотні активи} + \text{виробничі запаси та НЗВ}}{\text{поточні зобов'язання}} \quad (1.4)$$

$$K_{\text{лікв. (крит.)}} = \frac{42684 - 556}{32049} = 1,31 - \text{значення за 2018 рік}$$

$$K_{\text{лікв. (крит.)}} = \frac{70501 - 225}{60878} = 1,15 - \text{значення за 2019 рік}$$

Відбулося незначне зменшення цього показника. Дуже бажано, щоб даний показник дорівнював 1. На практиці це відбувається не часто. На підприємстві ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» цей показник перевищує 1, це говорить про недоліки у використанні поточних активів, що призводить до зниження показника прибутковості (рентабельності).

Величина оборотного капіталу ОК – це різниця між оборотними активами та поточними зобов'язаннями.

$$\text{Оборотний капітал} = \text{оборотні активи} - \text{поточні зобов'язання} \quad (1.5)$$

ОК=42684-14326=28358 тис. грн. – 2018 рік

ОК=70501-19533=50968 тис. грн. – 2019 рік.

Даний показник показує про те, наскільки господарська діяльність підприємства забезпечена власними фінансовими ресурсами.

1.3 Теоретичні засади обліку, аналізу і аудиту векселів: види та поняття

Вексель - цінний папір, який засвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця сплатити після настання терміну визначену суму грошей власнику векселя (векселедержателю) [7]. Погасити вексель в Україні можливо тільки по безналу і тільки в гривнях [8].

Розрізняють два види векселів – прості та переказні.

Простий вексель виписується і підписується боржником і містить його безумовне зобов'язання сплатити кредитору визначену суму у визначений термін у визначеному місці. Простий вексель містить такі реквізити:

- а) найменування «вексель»;
- б) просту і нічим не обумовлену обіцянку сплатити визначену суму;
- в) зазначення терміну платежу;
- г) зазначення місця, де має здійснюватись платіж;
- д) найменування того, кому або за наказом кого платіж має бути здійснений;
- е) дату і місце складання векселя;
- є) підпис того, хто видає документ (векселедавця).

Правильність оформлення векселя - необхідна умова його дійсності. Відсутність будь-якого з названих вище реквізитів робить вексель недійсним.

Переказний вексель (тратта) містить такі самі реквізити за винятком п. б), який має вигляд:

- б) просту і нічим не обумовлену пропозицію сплатити певну суму та найменування платника.

На рис. 1.2 та 1.3 зображено життєвий цикл простого та переводного векселя.

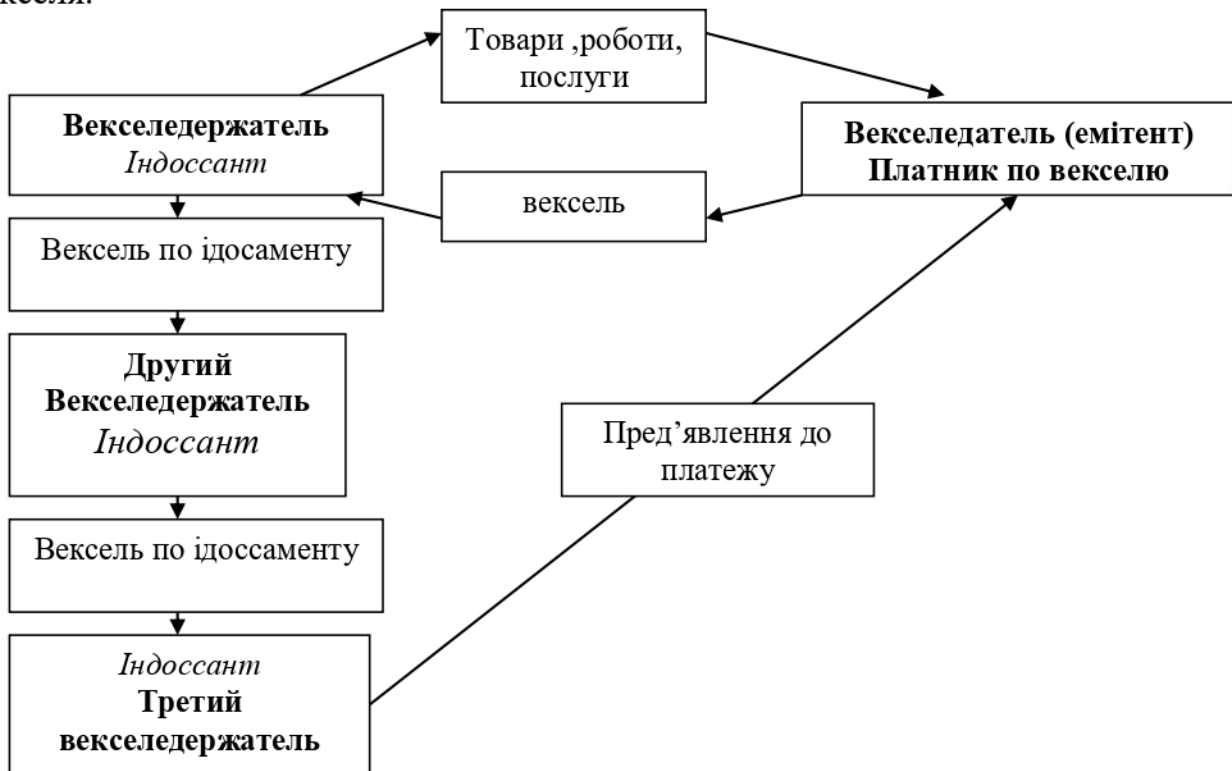

Рис. 1.2. Життєвий цикл простого векселя

Отже, переказний вексель на відміну від простого виписується і підписується кредитором (трасантом) і містить наказ боржнику (трасату) сплатити у зазначений термін визначену у векселі суму третій особі (ремітенту). При цьому боржник зобов'язаний письмово на лицьовій стороні векселя підтвердити свою згоду сплатити за векселем (здійснити акцепт векселя). Якщо платник відмовляється акцептувати вексель (що означає його відмову від сплати за векселем), держатель (власник векселя) може подати позов до суду, не очікуючи терміну сплати за векселем.

Ремітент володіє векселем, пред'являє його до сплати й отримує гроші або передає вексель з допомогою передавального підпису іншій особі в погашення свого боргу. Передавальний підпис, або індосамент, власник векселя (індосант) робить на користь іншої особи (індосатора) на зворотній стороні векселя [7].

Існує кілька видів індосаменту (рис. 1.4):

- іменний, коли вказується особа, якій передають всі права за векселем;

- бланковий, коли індосант ставить на зворотній стороні векселя лише свій підпис (у такому разі вексель може бути переданий будь-якій особі);
- цільовий, коли зазначено мету передачі векселя іншій особі;
- безоборотний, коли в тексті індосаменту є слова «без обороту». В цьому випадку до індосанта не можуть бути пред'явлені вимоги у випадку несплати векселя трасантом.

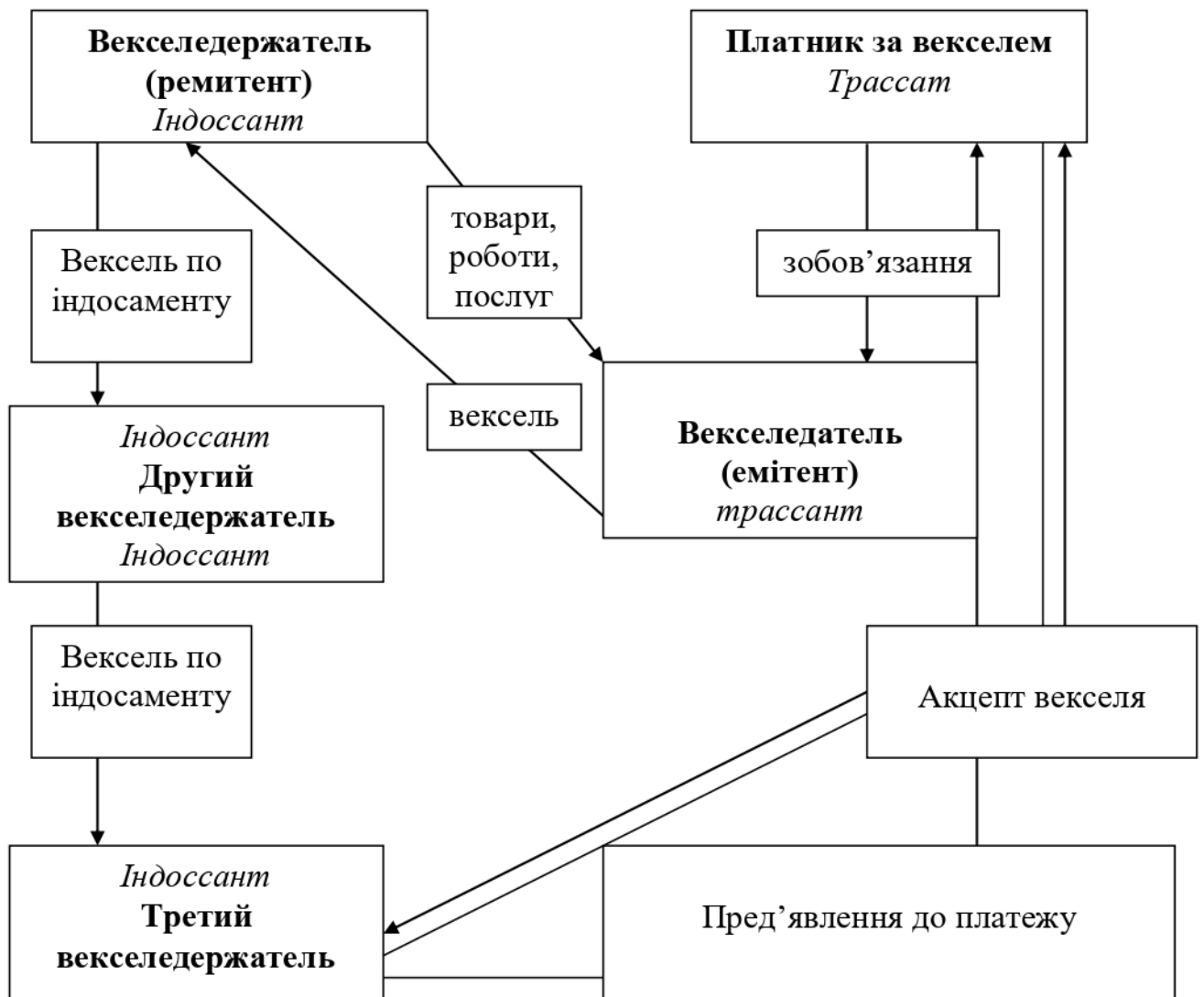

Рис. 1.3. Життєвий цикл переводного векселя

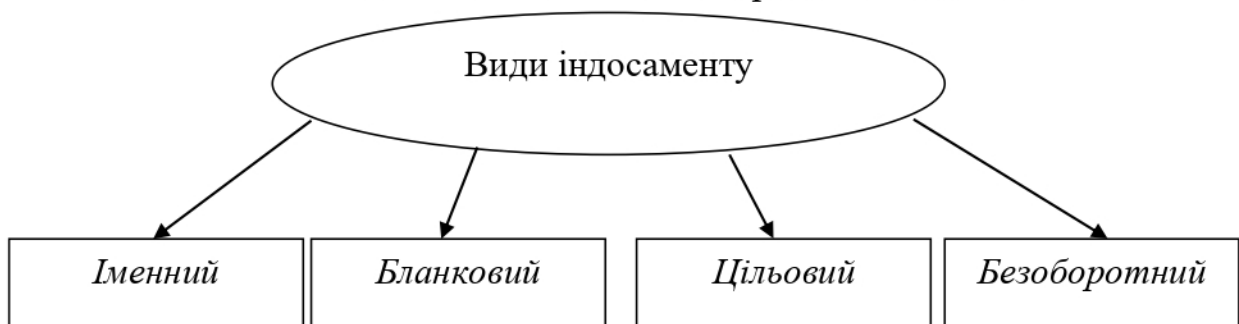

Рис. 1.4. Види індосаменту

Термін платежу за векселем може встановлюватись:

- по пред'явленні;
- по закінченні визначеного терміну після пред'явлення;
- по закінченні визначеного терміну після складання векселя;
- на визначену дату.

По тому, як визначається в тексті назва отримувача коштів, векселі поділяють на:

- іменні, коли конкретно встановлюється назва отримувача;
- ордерні, коли треба сплатити конкретній особі або за його наказом іншій особі;
- на пред'явника.

Сфера застосування векселів охоплює відносини між:

- державою та суспільством при випуску казначейських векселів;
- господарюючими суб'єктами при оформленні комерційного кредиту;
- банками та клієнтами при емісії банком власних векселів та здійснення операцій з векселями.

На ринку перебувають три види векселів: комерційні, фінансові та фіктивні.

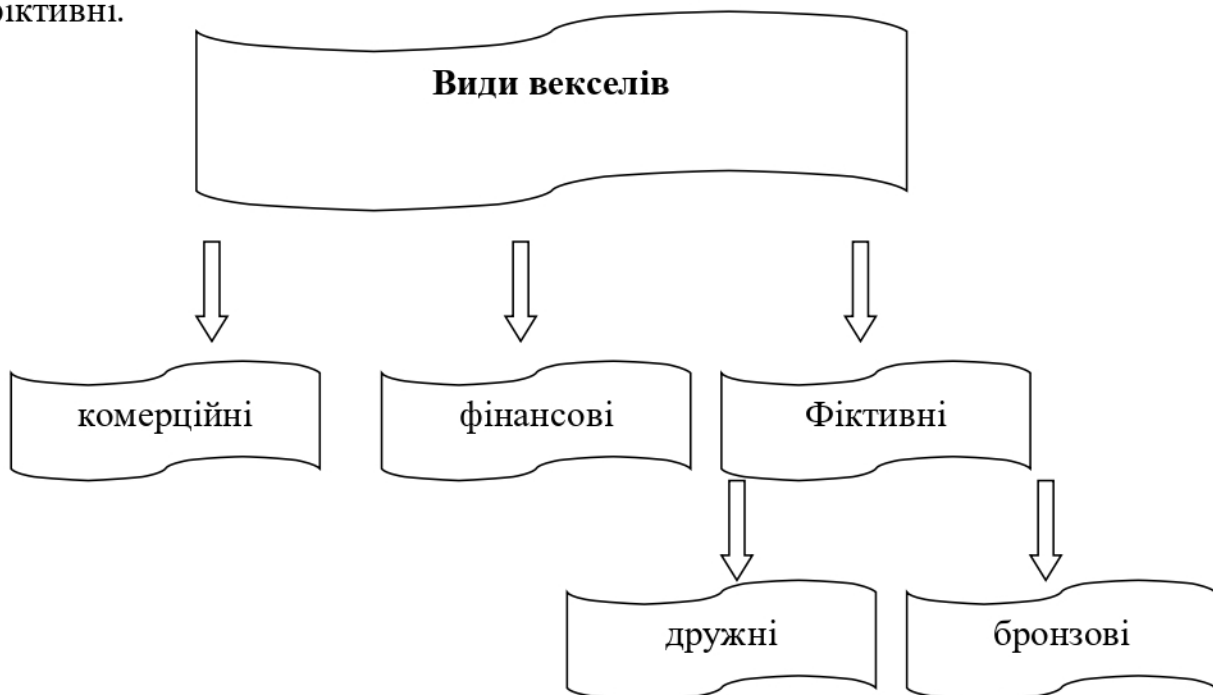

Рис. 1.4. Види векселів, які перебувають на ринку

Комерційні векселі мають товарний характер і завжди пов'язані з оплатою реальних товарів чи послуг, коли у покупця тимчасово відсутні кошти для оплати. На відміну від комерційних, фінансові та фіктивні векселі не мають під собою реальної поставки товарів. Фінансові векселі застосовуються комерційними банками для тимчасового залучення коштів на ринку, фіктивні - для обслуговування протизаконних угод.

«Дружній» та «бронзовий» векселі є прикладами фіктивного векселя [9].

«Дружній» вексель - це вексель, виданий з дружніми намірами з надією, що не виникне потреба відповідати за зобов'язаннями цього векселя. Такий вексель може видаватись кредитоспроможним підприємством неплатоспроможному в оплату непоставлених товарів або невиконаних робіт чи послуг. Неплатоспроможне підприємство може потім покрити «дружнім» векселем свої зобов'язання або отримати кредит у банку через облік чи заставу векселя. Якщо таке підприємство не поліпшить свого фінансового становища, відповідати за «дружнім» векселем буде підприємство - емітент цього векселя.

«Бронзовий» вексель видається неплатоспроможним або неіснуючим підприємством. При цьому отримувач векселя не підозрює про фіктивність векселя та неплатоспроможність підприємства-емітента. Частіше «бронзовими» є прості векселі, а не переказні. За допомогою «бронзового» векселя підприємство, що перебуває на межі банкрутства, може штучно збільшити свої борги, виписавши вексель фіктивному кредитору. При банкрутстві частина майна, що має бути передана дійсним кредиторам, залишиться в розпорядженні фіктивного кредитора і самого підприємства. Фіктивні векселі можуть бути емітовані з метою подальшого обліку цих векселів банком.

Вексель виконує дві важливі функції: розрахункову (він може виконувати роль платіжного засобу) та кредитну, коли його використовують для відстрочки платежу та оформленні ним боргового зобов'язання. Оскільки основні функції банків -- кредитна і розрахункова, банки відіграють значну роль на ринку векселів. Вони можуть емітувати власні векселі та здійснювати операції з векселями.

Якщо платіж за векселем не відбувається у визначений термін, такий вексель має бути опротестований. Для вчинення протесту про несплату векселі приймаються нотаріусами на наступний день після закінчення дати платежу, але не пізніше 12.00 наступного після цього терміну дня. Опротестований вексель банк платника направляє до банку векселедержателя зі списанням суми з відповідного рахунку. Банк кредитора, списавши суму заборгованості за векселем, повертає опротестований вексель векселедержателю. Особа, що сплатила за векселем, має право вимагати сплати векселя в порядку регресу від інших осіб, які підписали вексель [9].

До настання дня оплати вексель може бути об'єктом купівлі-продажу. При цьому ціна його буде меншою від номінальної вексельної суми на величину так званого облікового процента, або дисконту. Купівлю векселя здійснюють до настання терміну оплати комерційні банки, називаючи таку операцію обліком або дисконтом векселя. При обліку векселя банк отримує дохід, що дорівнює сумі дисконту. Цей дохід утримується банком у момент обліку векселя. Проведення обліку банком відбувається з допомогою індосаменту - передаточного запису на зворотній стороні векселя. Індосамент містить доручення попереднього власника векселя одержати банку оплату за дисконтованим векселем. При обліку комерційного векселя комерційний кредит перетворюється на банківський.

У більшості країн світу основним документом, який регулює вексельний обіг, є Уніфіковані правила про переказний і простий вексель, затверджені Женевською конвенцією в 1930 р [10].

В Україні вперше було дозволено застосовувати векселі в розрахунках Законом України «Про підприємства в Україні» [11]. Ст. 24.5 цього Закону передбачалось, що підприємство може постачати продукцію, виконувати роботи та послуги в кредит, використовуючи для цього векселі. В 1992 р. Україна фактично приєдналась до рішень Женевської конференції, затвердивши відповідно до постанови Кабінету Міністрів і Національного банку України Положення про переказний і простий вексель від 10 вересня

1992 р. № 528. Новим кроком у розвитку вексельного обігу стало затвердження Національним банком України в 1993 р. Положення про порядок здійснення банками операцій з векселями в національній валюті на території України [12]. В ньому було встановлено порядок надання вексельних кредитів та здійснення банками комісійних операцій з векселями.

З метою забезпечення умов для подолання платіжної кризи, підвищення майнової відповідальності підприємств за несвоєчасне виконання платіжних зобов'язань 14 вересня 1994 р. був виданий Указ Президента України «Про випуск та обіг векселів для покриття взаємної заборгованості суб'єктів підприємницької діяльності України» [13].

Протягом 1996 р. провадилось оформлення простроченої заборгованості векселями відповідно до постанов № 379 від 31 травня 1995 р. та № 960 від 1 грудня 1995 р. «Про проведення заліку взаємної заборгованості суб'єктів підприємницької діяльності України і оформлення заборгованості векселями» [14]. Відповідно до постанов проводився залік взаємної заборгованості суб'єктів підприємницької діяльності України всіх форм власності станом на 1 червня 1995 р. та 5 грудня 1995 р. з оформленням в установленому порядку непогашеної за заліком заборгованості векселями на користь кредиторів із терміном платежу не більш як 90 днів від складання кожного векселя з можливістю здійснення дисконту за цими векселями.

Підприємства, організації та установи незалежно від форми власності, які є постачальниками товарів (робіт, послуг), здійснюють оформлення платіжних вимог за прострочену заборгованість за платежами товарного характеру до всіх суб'єктів підприємницької діяльності, а також до організацій та установ, які не займаються підприємницькою діяльністю. До заліку також подаються платіжні вимоги за заборгованістю за простроченим банківським кредитом та несплаченими процентами за ними.

Наказом Міністерства фінансів України від 13 лютого 1996 р. № 26 було затверджене Положення про порядок видачі, обліку, погашення та відстрочення оплати векселя, що видається суб'єктом підприємницької діяльності при

здійсненні операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах [15], згідно з яким суб'єкти підприємницької діяльності видають простий вексель у сплату ввізного (вивізного) мита, податків і зборів, що справляються при ввезенні, вивезенні давальницької сировини. Векселедержателем виступає державна податкова адміністрація за місцезнаходженням суб'єкта підприємницької діяльності, яка веде облік векселя у спеціальному журналі. Після проведення відповідних експортно-імпортних операцій вексель погашається податковою адміністрацією. В разі непогашення векселя векседавець зобов'язаний його оплатити. У деяких випадках податкова адміністрація може давати дозвіл на відстрочення оплати векселя терміном до 90 днів, який може поновлюватись. Проте загальний термін відстрочення не може перевищувати 270 днів.

Постановою Кабінету Міністрів України 27 червня 1996 р. № 689 був затверджений Порядок застосування векселів Державного казначейства [16]. Векседавцем та платником за казначейськими векселями виступає Головне управління Державного казначейства. Це векселі на пред'явника з терміном платежу не більше року. Вони мають видаватись у рахунок фінансування витрат державного бюджету, за винятком видатків на оплату праці та інших грошових виплат населенню, за згодою відповідного одержувача коштів з бюджету.

Держателі казначейських векселів можуть використовувати останні для застави, погашення кредиторської заборгованості за згодою кредиторів, продажу юридичним особам - резидентам України, зарахування у сплату податків у будь-який момент до настання терміну платежу за казначейським векселем. Вони мають бути пред'явлені до погашення на зарахування сплати податків у Головне управління Державного казначейства перерахуванням на рахунок пред'явників казначейських векселів грошових коштів у розмірі відповідних вексельних сум або зарахуванням їх у сплату держателями векселів податків до державного бюджету. Казначейські векселі, не пред'явлені вчасно до сплати, втрачають силу й оплаті не підлягають. Зараз чинним законодавчим

актом є Порядок застосування векселів Державного казначейства для фінансування витрат державного бюджету [17].

Висновки до розділу 1

Дослідження основ обліку, аналізу та аудиту здійснення вексельних операцій дозволило зробити наступні висновки:

1. Товариство створено з метою отримання прибутку шляхом здійснення підприємницької діяльності, виробництва, торгівельної та посередницької діяльності, виконання робіт та надання послуг, здійснення зовнішньоекономічної діяльності для отримання прибутку в інтересах учасників. ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» має самостійний баланс, розрахунковий рахунок в установі банку, печатку та бланки зі своєю назвою. Чистий прибуток підприємства, який утворюється у відповідності з встановленим порядком після оплати видатків і інших обов'язкових платежів передбачених законодавством, залишається в розпорядженні засновника. За рішенням засновника частина прибутку може бути направлена на збільшення статутного фонду.

2. Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві доручене бухгалтерії на чолі з генеральним директором, так як посада головного бухгалтера штатним розкладом не передбачена. Бухгалтерський і податковий облік на підприємстві ведеться згідно із чинним законодавством України.

3. Аналіз динаміки валюти балансу та його структуру показав зростання валюти балансу за 2019 рік. Це є дуже приємною ознакою. Однак, слід зосередити увагу на те, за рахунок чого вона зросла. Дуже гарно, якщо це б відбулося за рахунок збільшення власного капіталу чи його долі разом зі збільшенням суми зобов'язань. Однак це відбулося тільки за рахунок збільшення зобов'язань.

4. Вексель виконує дві важливі функції: розрахункову (він може виконувати роль платіжного засобу) та кредитну, коли його використовують для відстрочки платежу та оформленні ним боргового зобов'язання. Оскільки основні функції банків -- кредитна і розрахункова, банки відіграють значну роль на ринку векселів. Вони можуть емітувати власні векселі та здійснювати операції з векселями.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА ОБЛІКУ ВЕКСЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ

2.1 Обліковий аспект вексельних операцій

Всі операції з вексями, які здійснює ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» можливо поділити на дві групи:

1. операції, пов'язані з видачею та погашенням векселів, тобто операції з власними вексями, точніше з вексями, по яким підприємство виступає або платником (векселедавцем в простих та та трассатом-акцептантом в переказних вексях), або векселедавцем-трассантом (в переказних вексях);
2. операції, пов'язані з обігом векселів, тобто операції з чужими вексями, а точніше з вексями, в яких підприємство виступало надписником, яке не приймало участі в складанні векся.

До першої групи операцій відносяться:

- видача простого векся;
- трасування:
 - на іншого платника наказу третій особі;
 - на іншого платника власному наказу;
 - на самого себе;
- доміціяція векся;
- оплата векся.

До другої групи операцій відносяться:

- облікова операція (індосування);
- ломбардна операція (кредит під заставу векся);
- комісійна операція (інкасування векселів і супроводжуючих їх товарних документів);
- депозитна операція (зберігання та керування вексями);
- акцептна операція (акцептний кредит);
- гарантійна операція (поручительство по вексям).

Якщо платнику представляється зручним, щоб вексель при настанні строку платежу був оплачений не їм самим, а третьою особою, тоді складається доміцільований вексель. Місце платежу по ньому відрізняється від місця проживання платника – векседавця в простих та акцептанта в переказних векселях. Особа, яка буде платити по векселю і замінює акцептанта або векселедержателя, називається доміцілатом, а особа, яка уповноважує доміціліата зробити платіж, – доміціліантом [18].

Для трасата доміцілювання має ту перевагу, що звільнює його від турбот, які пов'язані з оплатою векселя. Для векседавця доміцілювання корисно в тих випадках, коли він проживає в будь-якому населеному пункті, де немає установи банків. Шляхом доміцілювання векселя в одному з банківських пунктів вексель стає «прийнятним» як для банків, так і для інших осіб, які бажають його придбати; він легше може бути обліковано, а при інкасуванні по такому векселю не потрібно нести накладних витрат (дамно, порто та ін.)

По звичаям, що склалися, для доміцілювання векселя трасант у переказних і першепридбавач в простих векселях доручають доміцілювати вексель: перший – трасату, а другий – векседавцю. Потім трасат (векселедатель) звертається до особи, яка мешкає по місцю передбачуваній або бажаній доміціляції, з проханням про дозвіл доміцілювати вексель, сповістити умови покриття і додаткові умови відносно самої операції: розміру комісійної винагороди, відсотків по рахунку на залишках сум та інше. Комісіонер дозволяє призначити себе доміціліатом, як правило, на умові попереднього покриття (при наявності кредиту з боку доміціліата по відношенню до доміціліанта питання про покриття не виникає, сторонами нормуються лише умови доміціляції). Трасат в переказному та векселедатель в простому векселях доміцілюють потім вексель у доміціліата та письмово повідомляють їх про це, а також трасанта в переказному та першепридбавача в простому векселі, надсилаючи йому або іншому сам доміцілюваний вексель

(прийнято, що доміцлійований вексель по-перше акцептується трассатом, щоб не визивати підозри у першепридбавача щодо платежа).

Доміціліант надсилає своєму доміціліату відповідне покриття, а той потім оплачує у строк доміцлійований у нього вексель; він же перекреслює підпис особи, яка забов'язана платежом по векселю – акцептанта в переказному та векселедателя в простому векселях, - і повертає йому або іншому сплачений та касирований (знищений) таким чином доміцлійований вексель.

Право доміцілювати вексель належить виключно векселедавцю (трассанту), так як тільки він має право обумовлювати вексель в його істотних частинах, до яких належить місце платежу. Після того, як векселедавець вказав місце платежу, ні одна особа, навіть він сам, не можуть змінити його.

У випадку відмови доміціліата оплатити доміцлійований у нього вексель повинен бути зроблено протест з позначенням причини відмови від платежу. Отже, доміціліат не забов'язан нічим, навіть в тому випадку, коли він пообіцяв трассату оплату векселя.

Облікова (дисконтна) операція, яка здійснюється з векселями, складається з того, що підприємство або фінансова установа – банк, надає векселедержателю кредит, коли придбає у нього вексель в оплату товарів, робіт, послуг (або просто як фінансовий документ, цінний папір) до настання строку платежу за ціною, котра менше, вказаної на векселі, на величину обліку (дисконту).

Облік векселів полягає у передачі їх векселедержателем – дисконтантом у повну власність векселепридбавачу – дисконтера по передаточним на його ім'я надписам (шляхом індосування) в обмін видачі коштів або заліку їх по розрахункам у розмірі валюти векселя з утриманням на користь дисконтера відсотків, так званого дисконту. По векселям з іншого міста може утримуватися особливий вид комісії дамно, і поштово-телеграфні витрати або порто. Операція обліку по відношенню як до дисконтанту, так і до дисконтера зветься обліковою, бо і дисконтант і дисконтер обліковують, а у випадку іноземного векселя – негоціують, тобто продають і купують вексель.

Рекомендується приймати до обліку тільки такі векселя, які мають не менше двох підписів, а саме:

1. прості векселя – з підписом векселедавця і бланком векселедержателя;
2. переказні векселя на іншого платника наказу третій особі – з підписом трассанта, трасата і бланком ремітенту;
3. переказні векселя на іншого платника власному наказу – з підписом трассанта, трасата і бланком трассанта;
4. переказні векселя, трасовані на векселедателя (трассантом на самого себе) – з підписом трассанта і бланком ремітенту;
5. секунда, якщо прима призначена тільки для акцепта, - з підписом трассанта і бланком ремітенту;

Також слід стежити за тим, щоб – як правило – купувати:

- векселя, які виникли на ґрунті реальних торгових угод;
- векселя, які видані на солідні промислові, торгові та банківські фірми.

Сюди перш за все відносяться акцепти першокласних банків.

- векселя з платежем у банківському пункті;

Але крім першокласних векселів на грошовому ринку обертаються і векселя меншого ґатунку, хоча вони і не зустрічають великого попиту. До таких векселів відносяться [19]:

- векселя з безоборотними надписами;
- внутрішні векселя, які підлягають оплаті в іноземній валюті;
- векселя, які підлягають оплаті в пункті, де немає установи банку;
- переказні векселя, які не підлягають акцепту, - мандати.

Однорідною з обліковою операцією є операція по передачі векселів в сплату боргу: розрахунок робиться на тих самих підставах, а різниця складається в тому, що належна з дисконтера сума не може бути отримана грошима, а зараховується в сплату боргу за його особистим рахунком.

Ломбардна операція, яка здійснюється з векселями, складається з передачі векселів до банку для забезпечення отриманих кредитів, а саме:

- за позиками строковими за позичковими рахунками;
- за позиками до запитання за спеціальним позичковим рахунком.

Всі ці векселя забезпечуються індосаментом (бланковим, рідше іменним).

По ломбардним векселям комісію, дамно, порто і витрати по протесту банки у відповідних випадках нараховують на свою користь, з відношенням їх на дебет рахунку боржника, тільки тоді, коли ці векселя ними інкасовані або опротестовані.

Комісійні операції, які здійснюються з векселями за участю банків, які забезпечують їх проведення. Банки приймають:

- прості і переказні векселя і супроводжуючи їх документи для інкасо до настання по ним строку платежу, а у випадку неплатежу – в їх протесту;
- переказні і прості візо-векселя для пред'явлення до акцепту, а у випадку неакцепту – в їх протесті;
- протестовані векселя для інкасо, але не судовим порядком, а шляхом пред'явлення їх до платежу тим особам, які вказані довірительом.

За здійснення всіх цих операцій банки утримують на свою користь комісію, а по векселям з іншого міста, крім того, дамно і порто.

Без комісії банки виконують доручення постійних клієнтів по розрахунковим і кореспондентським рахункам як на інкасо, так і на пред'явлення до акцепту місцевих векселів.

Депозитні операції або операції депо, які здійснюються з векселями, виконуються за участю банків, які забезпечують їх проведення. Банки приймають векселя:

- на збереження (чисте депо);
- на збереження і керування (кваліфіковане депо);
- на збереження, в керування і розпорядження (забезпечуюче депо).

При чистому депо банк приймає на себе зобов'язання зберігати векселя, відповідати за всі наслідки їх загибелі або пошкодження і повертати їх за першою вимогою клієнта; при кваліфікованому депо банк, крім того слідкує за

строками векселів, інкасує строкові векселя і в певних випадках протестує їх, а також здійснює всі інші дії, необхідні для охорони прав довірителя. Витрати банку по інкасуванню і опротестуванню погашаються за рахунок сум, які поступають в оплату векселів.

Забезпечуюче депо на умовах застави служить для цілей забезпечення видаваних клієнту позик і складає основу ломбардних операцій.

Акцептна операція, яка здійснюється з векселями, виконується за участю банків, які забезпечують їх проведення. Вона полягає в тому, що банк акцептує виставлений на нього переказний вексель за умовою, що клієнт представить банку покриття до настання строку платежу по векселю. В цій операції, на відміну від облікової, банк сам виступає платником. Сума для оплати векселя банком представляється клієнтом не пізніше, чим за день до настання строку. Тому банки представляють акцептний кредит тільки першокласним позичальникам при безумовній впевненості в їх кредитоспроможності, а в якості забезпечення утримують у себе соло-векселя позичальника; від менш надійних позичальників банки потребують також надання гарантії та додаткового високоліквідного забезпечення.

Ремітент може використати акцепт в різних цілях: передати в сплату боргу своєму кредиту або облікувати в банку для миттєвого отримання коштів. В останньому випадку дисконтером може виступати сам банк-акцептант, який не бажає пускати свій акцепт в обіг, – тим самим він переводить акцептний кредит в облікову позику, але він може і не облікувати власний акцепт, а за згоду з ремітентом депонувати його у себе до настання строку платежу [20].

У зовнішньоторгових операціях акцептний кредит часто приймає форму акцептно-рамбурсного кредиту, при якому експортер (або його комісіонер) виставляє тратти на будь-який іноземний банк, а покриття по кредиту представляє банк імпортера, або інший третій банк, але все це – за дорученням та за рахунок імпортера. Ця форма кредиту використовується тоді, коли валюта платежу по контракту не є валютою країни ні експортера, ні імпортера.

Як акцептний, так і акцептно-рамбурсний кредит відкривається по товарним угодам, і векселя акцептуються проти пред'явлення товарних документів і часто супроводжуються акредитивами.

По акцептним кредитам банк утримує комісію в залежності від строку і суми зобов'язань і ризику непогашення кредиту, а по акцептно-рамбурсним кредитам банк, окрім комісії, утримує ще і відсотки.

Гарантійна операція, яка здійснюється з векселями, полягає в тому, що третя особа – підприємство або банк приймає на себе відповідальність по зобов'язанням довірителя чи у формі письмової гарантії, чи у формі авалювання векселя і тим самим представляє авальний кредит. Якщо довіритель не зможе виконати свої зобов'язання по відношенню до свого контрагента, а саме – у строк погасити векселя, гарант бере на себе оплату даних зобов'язань, тобто гарант страхує ризик непогашення кредиту у формі гарантії платежу, причому гарантія є безвідзивною і не залежить від виконання сторонами по угоді своїх зобов'язань.

Гарантії, в забезпечення оплати векселів, як правило, надаються банками, так як очами ділового світу тільки вони можуть забезпечити солідність та добротність фірми.

Гарантійна операція вигідна банкам, тому що в момент видачі гарантії не виникає іммобілізація грошових коштів; в той же час це одна з найбільш ризикованих операцій, бо не можливо наперед (до моменту платежу по зобов'язанням) передбачити, чи зможе довіритель погасити свої зобов'язання. Винагорода банку виражається у вигляді комісії, яка виплачується довірителем до видачі гарантії; її розмір складає 1-8% в залежності від суми, строків зобов'язань і ризику операції [19].

2.2 Документальне оформлення операцій з векселями

Вексель належить до категорії суворо формальних документів. Жодні виправлення у векселях не допускаються. У випадку недотримання чітко встановленої форми векселя останній втрачає вексельну силу.

В простому векселі, що є письмовим розпорядженням – зобов'язанням позичальника, обов'язковими реквізитами є :

- подвійна вексельна мітка «Простий вексель»;
- місце і дата видачі;
- сума боргового зобов'язання;
- строк і місце платежу;
- найменування кредитора, який повинен отримати платіж;
- підпис позичальника – векселедавця.

Окремо від суми може зазначатись зобов'язання по сплаті відсотків (наприклад, «плюс відсотки», виходячи з 20 % річних).

В переказному векселі обов'язково повинні міститись наступні данні:

- подвійна вексельна мітка «Переказний вексель»;
- номер векся;
- валюта платежу;
- вексельна сума цифрами;
- місце складання векся;
- дата складання векся;
- строк платежу;
- вексельний наказ «Заплатити проти цього векся...»
- найменування ремітента;
- вексельна сума прописом;
- найменування та точна адреса трасата;
- назва;
- підпис і точна адреса;
- місце платежу і найменування банківській установи;
- надпис про акцепт векся;
- підпис платника за векселем;
- аваль [12].

Переказний вексель повинен бути акцептовано трасатом, інакше трасат не має жодних зобов'язань по векселю. Акцепт – це згода оплатити вексель.

Запис про це трасат робить на лицьовій стороні векселя: «Зобов'язуюсь оплатити» або «Вексель акцептований», а також зазначає дату акцепту, ставить підпис і печатку.

Протягом всього часу існування векселя – з моменту прийняття рішення про видачу і до моменту погашення – його супроводять різні документи, які становлять так звану вексельну документацію (Табл.2.2):

Таблиця 2.2

**Первинні документи по розрахунках векселями, що використовує
ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос»**

<i>Документи, необхідні при видачі простого векселя</i>
<ul style="list-style-type: none"> - договори, додаткові угоди до них, що призводять до виникнення, зміни або припинення зобов'язань і/ або вимог векселів; - акти приймання – передачі векселів, що засвідчують фізичне переміщення векселів та містять вказівку на підставу видачі векселя; - довіреність на одержання цінностей; - довіреність на підписання векселя; - реєстр виданих векселів, видача яких призводить до виникнення, зміни і/ або припинення прав та зобов'язань.
<i>Документи, необхідні при видачі переказного векселя</i>
<ul style="list-style-type: none"> - договір між векселедавцем і першим векселедержателем; - договір між векселедавцем і платником; - довіреність на одержання цінностей (виписана першим векселедержателем) - акт приймання – передачі векселя; - довіреність на підписання векселя.
<i>Документи, необхідні для акцепту переказного векселя</i>
<ul style="list-style-type: none"> - акт пред'явлення векселя до акцепту; - - авізо (заява на акцепт); - повідомлення про вчинення акцепту

<i>Документи, необхідні для передачі (індосаменту) векселя</i>
<ul style="list-style-type: none"> - договір (договір міні – при обміні товару на вексель; два зустрічних договори купівля – продажу: договір купівлі продажу товарів і договір купівлі – продажу векселя, з подальшим складанням угоди (акту) про залік; договір купівлі – продажу товарів (робіт, послуг), за яким розраховуються, передаючи вексель); - акт приймання – передачі; - довіреність про одержання цінностей; - передавальний надпис (індосамент)
<i>Документи, необхідні для пред'явлення векселя до платежу</i>
- акт пред'явлення векселя до платежу

Крім самих векселів, первинними документами можуть бути: акт приймання – передачі векселя, акт про протест векселя в неакцепті, акт про протест векселя про несплату, акт про протест про не датування акцепту, платіжна вимога на опротестування векселя, реєстр пред'явлених векселів, виписки банку, ВКО, довідки бухгалтерії тощо.

Акт приймання – передачі векселя оформлюється при передачі векселя.

Реєстрацію документів доцільно вести в книзі обліку векселів і книзі реєстрації актів приймання – передачі векселів. В книзі обліку векселів реєструють все одержані підприємством ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» векселі, а в разі випуску власних векселів заводять окрему книгу реєстрації випущених векселів. В книзі обліку зазначають всі характеристики векселів, що реєструються. На Рисунку 2.1 наведено зразок книги обліку векселів, що використовую ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос». Аналогічно здійснюється реєстрація виданих векселів. Рух виданих векселів підприємство може відображати у реєстрі виданих векселів.

№ з/п	Дата	Інформація про згоду		Інформація про вексель								Презентант (особа, яка пред'явила вексель до платежу)	Платіж		
		Номер і дата угоди	Вид операції	Вид векселя	Номер вексельного бланку	Перший векселедержатель	Номінальна сума векселя	Відсотки на номінальну суму векселя	Повна сума векселя	Дата платежу за векселем	Дата пред'явлення векселя до платежу		Дата	Номер документа	Сума, грн..
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

Рис. 2.1. Книга обліку векселів

2.3 Облік придбання бланків та дисконту векселя

ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос», як і інша юридична особа, яка розраховується векселями, купляє їх у відповідній установі банку за встановленою ціною. Бланки векселів належать до бланків суворої звітності і тому їх облік ведеться підприємствами на забалансовому рахунку 08 «Бланки суворого обліку». Затрати, пов'язані з придбанням бланків векселів і сплатою держмита належать до складу валових витрат.

Бухгалтерський облік операцій з придбання підприємствами бланків векселів відображений у таблиці 2.3:

Таблиця 2.3

Бухгалтерський облік операцій з придбання бланків векселів

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
1	Оплачені установі банку вексельні бланки (50 бланків)	371	311	50,00
2	Включено до податкового кредиту суму ПДВ	641	644	8,33

Продовж.табл.2.3

3	Нараховано державне мито за придбання бланків векселів (1,7 x 50=85)	92	641	85,00
4	Оприбутковано бланки векселів	209	371	41,67
5	Відображені розрахунки з податкового кредиту	644	371	8,33
6	Сплачено державне мито	641	311	85,00
7	Відображено вартість вексельних бланків у забалансовому обліку	08		41,67
8	Використано два вексельних бланки (виписано два векселя)	92	209	1,67
9	Списані із забалансового обліку використані вексельні бланки		08	1,67

Найчастіше виконуваною операцією з векселями, отриманими за відвантажену продукцію, виконані роботи (послуги) на ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» є операція дисконту (обліку) векселів банком. Облік, або дисконт, векселів полягає в тому, що векселетримач передає банку вексель на підставі договору обліку і за іменним індосаментом.

Банк його терміново оплачує, а платіж за векселем одержує тільки з настанням указанного у векселі терміну. Економічною суттю операції є дострокова грошова реалізація векселя його власником банку і переказ комерційного кредиту в банківській.

За достроковий платіж банк утримує з номінальної суми векселя певну винагороду на свою користь, тобто вексель оплачується зі скидкою.

Різниця між сумою, яку банк заплатив за вексель, і сумою, яку він одержить за цим векселем в термін платежу, називається дисконтом. Дисконт - слово італійського походження і перекладається як «знижка».

Обліковуючи вексель, банк одержує його в своє розпорядження і стає кредитором-векселетримачем з усіма правами та обов'язками останнього.

Банк самостійно пред'являє враховані векселі векселедавцеві для оплати в установлений термін.

У випадках несплати, векселі опротестовуються банком у неплатежі у встановленому порядку і передаються векселепред'явникові з письмовою вимогою про їх оплату у термін від трьох до семи днів.

У разі невиконання цієї вимоги банк може призупинити кредитування векселепред'явника і звернутися в суд про примусове стягнення боргу за векселем.

Бухгалтерський облік дисконту наведено на такому прикладі: ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» реалізувало продукцію комбінату. Фактична собівартість продукції 4000 грн, договірна реалізаційна ціна - 6000 грн. Комбінат розрахувався за продукцію з ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» простим векселем, який передано на дисконт в установу банку. Винагорода банку - дисконт складає 30 % від зазначеної у векселі суми.

Розрахунок наведено в таблиці 2.4:

Таблиця 2.4

Бухгалтерський облік дисконту

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн
		дебет	кредит	
1	Відвантажена і списана з «ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» реалізована продукція комбінату за справедливою вартістю	901	271	4000,00
2	Відображена вартість реалізованої продукції комбінату за договірними цінами	361	701	6000,00
3	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	701	641	1000,00
4	Отриманий вексель за відвантажену продукцію	34	361	6000,00

Продовж. табл.2.4

5	ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» передало вексель в банк з дисконтом 30 %:			
	- на суму, одержану від обліку векселя	311	60	4200,00
	- на суму облікового відсотка (дисконту)	951	60	1800,00
	Одержано повідомлення банку про оплату векселя комбінатом (закрита операція дисконту)	60	34	6000,00
	Відображено фінансовий результат	791	901	4000,00
		792	951	1800,00
		701	791	5000,00

2.4 Облік короткострокових та довгострокових векселів одержаних

Подвійна природа векселя (з одного боку, це – борговий (розрахунковий) документ, з іншого – цінний папір) накладає відбиток на порядок його відображення в бухгалтерському обліку. Зазначимо, що на практиці навіть, якщо вексель і придбається підприємством як цінний папір, то надалі він найчастіше використовується як борговий (розрахунковий) документ.

На рахунку 34 «Короткострокові векселя одержані» ведеться облік заборгованості покупців, замовників ті інших дебіторів за відвантажену продукцію (товари), виконані роботи, представлені послуги та по інших операціям, забезпечених вексями [21].

Рахунок 34 «Короткострокові векселя одержані» має наступні субрахунки:

- 341 «Короткострокові векселя, одержані в національній валюті»;
- 342 «Короткострокові векселя, одержані в іноземній валюті»

На рахунку 34 «Короткострокові векселя одержані» по дебету відображаються одержані векселя за продані товари (роботи, послуги) та інші операції, по кредиту – отримання коштів за погашення векселів, погашення

одержаними вексями кредиторської заборгованості, продаж векселів третій стороні.

Аналітичний облік ведеться по кожному отриманому векселю.

Однак на рахунку 34 «Короткострокові векся одержані» не відображаються ті векся, яка признаються в бухгалтерському обліку в якості фінансових інвестицій.

Законом «Про обіг векселів в Україні» [8] передбачені деякі обмеження відносно обігу векселів, виданих в національній валюті:

- видавати векся можливо тільки для оформлення грошового боргу за фактично відвантажені товари, виконані роботи, предоставлені послуги;
- вимога відносно проведення розрахунків з використанням векселів обов'язково відображається у договорі;
- платіж за векселем здійснюється тільки в без готівковій формі,
- забороняється використання векселів в якості внеску в статутний капітал.

Векся, одержані як оплата товарів (робіт, послуг), рахуються як дебіторська заборгованість підприємства, тому на них поширюється П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»[22]. На цьому рахунку слід відображати векся короткострокові, ті, якими забезпечена поточна дебіторська заборгованість.

Під такої заборгованістю слід розуміти суму дебіторської заборгованості, яка виникає у ході нормального операційного циклу чи буде погашена на протязі 12 місяців з дати балансу.

Для відображення в бухгалтерському обліку відсотків, нарахованих за векселем застосовується субрахунок 373 «Розрахунки за нарахованими доходами».

У фінансовій звітності сальдо субрахунку 341 відображається у рядку 1120 «Векся одержані» ф.1 «Баланс». У примітках до фінансової звітності сальдо субрахунку 341 відображається у рядку 940.

Одержання векселів за продану продукцію (товари, роботи, послуги) відображається в бухгалтерському обліку записом:

Д рахунку 34 «Короткострокові векселя одержані» - К 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками».

Аналогічно в бухгалтерському обліку здійснюються записи, пов'язані з одержанням векселів для забезпечення інших видів дебіторської заборгованості.

Сума доходу, одержана векселедержателем за відстрочку платежу, відображається :

Д 34 «Короткострокові векселя одержані» - К 733 «Інші доходи від фінансових операцій».

Після одержання вексель може залишатися в підприємства – векселедержателя до настання строків платежу, може бути переданий іншій організації або особі в рахунок оплати за товари, чи використаний для одержання кредиту в банку.

Суми, що обліковуються на рахунку 34 «Короткострокові векселя одержані», списуються з погашенням заборгованості, забезпеченої векселями, у кореспонденції з рахунками обліку грошових коштів.

При передачі векселя іншій організації або банку для погашення заборгованості робиться запис: Д 50 «Довгострокові позики», 60 «Короткострокові позики», 63 «Розрахунки з постачальниками», 64 «Розрахунки за податками й платежами», 68 «Розрахунки за іншими операціями» - К 34 «Короткострокові векселя одержані».

Господарські операції з короткостроковими векселями одержаними, які найбільш часто відбуваються на ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» наведено у таблиці 2.5:

Таблиця 2.5

Господарські операції з векселями одержаними

Виписані покупцями векселі після акцепту	Передача постачальнику в оплату зобов'язань
--	---

Акцепти, що надходять від покупців	Передача в заставу для одержання кредитів
	Передача банку для дисконтування
	Передача банку для вимоги платежу по векселю
	Обмін на звільнення від сплати частини податків при настанні терміну погашення
	Власне пред'явлення покупцю

Вексель може біти оплачений векселедавцем достроково. Дисконтні операції, тобто дострокова виплата векселедержателю зазначеної у векселі суми з вирахуванням відсотків з моменту одержання до терміну платежу за векселем, відображуються за кредитом рахунку 34 «Короткострокові векселя одержані» у кореспонденції з рахунками 31 «Рахунки в банках» - на суму, одержану за проданий вексель; 732 «Відсотки одержані» - на суму відсотків за векселем.

Продаж короткострокових векселів як цінних паперів відображається в зворотному від придбання порядку із зарахуванням різниці між вартістю продажу та вартістю придбання векселів до складу фінансових результатів.

Господарські операції ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» та кореспонденція рахунків для відображення в обліку операцій з короткостроковими векселями одержаними наведені у таблиці 2.6:

Таблиця 2.6

Типові господарські операції та кореспонденція рахунків з обліку короткострокових векселів одержаних

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	Одержано вексель від покупців і замовників, інших дебіторів для забезпечення заборгованості	34	36,37

2	Одержано вексель від покупців за відвантажену їм готову продукцію, роботи, послуги, товари, виробничі запаси	34	70,71
3	Одержано дохід за відстрочку платежу за векселем	34	73
4	Одержано в касу, на поточний рахунок кошти в погашення заборгованості, забезпеченої одержаними векселями	30,31	34
5	Передано одержаний вексель в погашення:	50,60	34
	- позики банку		
	- заборгованості перед постачальниками та підрядниками	63	
	- кредиторської заборгованості	685	
6	Списано забезпечену векселем дебіторську заборгованість, що визнана безнадійною	944	34
7	Відображено дисконтні операції за векселем одержаним	97	34
8	Списано забезпечену векселем дебіторську заборгованість, що визнана безнадійною внаслідок звичайних подій	99	34

Синтетичний облік за рахунком 34 «Короткострокові векселя одержані» ведеться у Журналі 3 і Відомості 3.1.

Векселі, одержані ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» у забезпечення довгострокової дебіторської заборгованості, обліковуються на рахунку 182 «Довгострокові векселі одержані».

Бухгалтерський облік вексельних операцій залежить від виду векселів, порядку заповнення реквізитів векселя та їх змісту, порядку прийняття (акцепту), передачі та авалю векселів.

Основні бухгалтерські проведення з обліку довгострокових векселів, одержаних ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» у забезпечення довгострокової дебіторської заборгованості, відображено у таблиці 2.7:

Таблиця 2.7

Облік векселів, одержаних у забезпечення довгострокової дебіторської заборгованості

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
	Одержано довгостроковий вексель від покупців	182	36
	Відображено різницю між номінальною та реальною вартістю отриманого довгострокового векселя	182	69
	Отримано різницю між номінальною та реальною вартістю довгострокового векселя	182	70,71,74
	Погашено довгостроковий вексель покупцем достроково	31	182
	Передано довгостроковий вексель за індосаментом	63	182
	Переведено довгостроковий вексель, термін погашення якого менше 12-ти місяців, до складу короткострокових	34	182

2.5 Облік операцій з короткостроковими та довгостроковими векселями виданими

Короткостроковий вексель виданий – це вексель, який забезпечує заборгованість перед постачальниками, підрядниками й іншими кредиторами на строк менше 12 місяців.

На рахунку 62 «Короткострокові векселя видані» ведеться облік розрахунків по заборгованості постачальникам, підрядникам та іншим

кредиторам за отримані сировину, матеріали, послуги, роботи та по інших операціям, на які підприємство ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» видає векселя.

Рахунок 62 «Короткострокові векселя видані» має наступні субрахунки [15]:

- 621 «Короткострокові векселя видані в національній валюті»;
- 622 «Короткострокові векселя видані в іноземній валюті».

По кредиту рахунка 62 «Короткострокові векселя видані» відображається видача векселів в забезпечення поставок (робіт, послуг) постачальників та інших кредиторів, та в забезпечення інших операцій, по дебету – погашення заборгованості за виданими векселями, її списання та ін..

Аналітичний облік ведеться за кожним виданим векселем та по строках їх погашення.

Векселя, видані в оплату товарів (робіт, послуг), рахуються, як кредиторська заборгованість підприємства (його зобов'язаннями), тому на них розповсюджується дія П(С)БО 11 [16].

На субрахунку 621 підприємство ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» відображають векселя, якими забезпечені поточні зобов'язання (під поточними зобов'язаннями розуміють ті зобов'язання, яку будуть погашені у впродовж операційного циклу підприємства чи повинні бути погашені у впродовж 12 місяців, починаючи з дати балансу). Поточні зобов'язання відображаються в обліку по сумі погашення.

Аналогічно облікується заборгованість підприємства, яке акцептовало переводний вексель.

На цьому рахунку ведеться облік векселів, виданих в підтвердження оплати податків (ПДВ, акцизного збору, ЄСВ).

Для відображення в обліку відсотків, які належать до сплати, використовується субрахунок 684 «Розрахунки по нарахованим відсоткам».

У фінансової звітності сальдо рахунку 621 відображається у ф.1 «Баланс» у пасиві у рядку 1605 «Векселя видані».

У примітках до фінансової звітності інформація о короткострокових векселях виданих відображається за бажанням підприємства.

Бухгалтерський облік за короткостроковими векселями виданими ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» наведено у таблиці 2.8

Таблиця 2.8

Відображення в обліку короткострокових векселів виданих

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	Видано вексель в забезпечення заборгованості перед постачальниками	63	62
2	Відображено операційну курсову різницю за виданими короткостроковими векселями, виданими в іноземній валюті при збільшенні курсу	945	622
3	Відображено операційну курсову різницю за виданими короткостроковими векселями, виданими в іноземній валюті при зменшенні курсу	622	714
4	Погашено раніше виданий вексель шляхом надання банку платіжного доручення і анулювання раніше виданого векселя	62	311
5	Зараховано заборгованість покупців в рахунок зустрічної вимоги за векселем	62	36
6	Списано заборгованість за короткостроковими векселями виданими після закінчення строку позивної давності	62	717

На рахунку 51 ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» веде облік розрахунків з постачальниками, підрядниками та іншими кредиторами за матеріальні цінності, виконані роботи, отримані послуги, та по інших операціям, заборгованість по яким забезпечена виданими векселями та не є поточною заборгованістю.

Рахунок 51 «Довгострокові векселя видані» має наступні субрахунки:

- 511 «Довгострокові векселя видані в національній валюті»;
- 512 «Довгострокові векселя видані в іноземній валюті».

На рахунку 51 ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» веде облік довгострокових векселів у національній валюті (простий, переводних, відсоткових, безвідсоткових). Обліковуються векселя, які не є поточними зобов'язаннями.

Довгострокові векселя, які мають на увазі нарахування відсотків, відображаються у балансі по їх реальній вартості (дисконтованої вартості майбутніх платежів).

Аналогічно обліковується заборгованість у підприємства, акцептованого переводний вексель.

У фінансовій звітності сальдо субрахунку 511 відображаються у рядку 450 «Інші довгострокові фінансові зобов'язання» ф. № 1 «Баланс».

П(С)БО 11 «Зобов'язання» [23] не передбачено розкриття інформації про такі види зобов'язань, як довгострокові векселя видані у фінансовій звітності. Типова кореспонденція по рахунку 511 наведена у таблиці 2.9:

Таблиця 2.9

Типова кореспонденція по рахунку 511

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
	Пред'явлено вексель до оплати іншими кредиторами	511	685
	Пред'явлено вексель до оплати постачальником	511	631
	Отримано власний вексель (чи переводний акцептований) по індосаменту (відбувся залік заборгованості за векселем і дебіторської заборгованості, яка виникла раніше)	511	361
	Списана частина довгострокового зобов'язання у складі поточної заборгованості	511	611

Продовж. табл.2.9

Відображені доходи при погашенні векселя з дисконтом	511	746
Видано вексель постачальникам	631	511
Видано вексель іншим кредиторам	685	511
Акцептовано переводний вексель, який пред'явлено векселедавцем	631	511
Нараховані відсотки за векселем	952	511

[24]

Висновки до розділу 2

Дослідження методики обліку вексельних операцій дозволило зробити наступні висновки:

1. Вексельні бланки необхідно купувати у відділеннях банків України. Векселедавець, окрім вартості бланка самого векселя, сплачує державне мито за кожен бланк в розмірі 10 % від НМДГ, тобто 1,70 грн. В обліку векселедавця покупка вексельного бланку відобразиться бухгалтерським проведенням: Д 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами» К 311 «Поточні рахунки в національній валюті». Бланки векселів оприбутковують за первісною вартістю, яка складається з суми витрат на їх придбання і доставку на субрахунок 209 «Інші матеріали», а також одночасно обліковується на позабалансовому рахунку 08 «Бланки суворої звітності».

2. Всі господарські операції з вексями, які здійснює ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» можливо класифікувати на два типи. До першого відносяться господарські операції, які пов'язані з видачею та погашенням векселів, тобто операції з власними вексями, точніше з вексями, по яким підприємство виступає платником. До другого типу відносяться операції, які пов'язані з обігом векселів, тобто операції з чужими вексями, а точніше з вексями, в яких підприємство виступало підписантом.

3. Реєстрація векселів відбувається в «Книзі обліку векселів» та «Книзі реєстрації актів приймання – передачі векселів». В першій книзі реєструють все векселі, які одержані підприємством ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос», а для реєстрації випуску власних векселів, заводять окрему книгу «Книгу реєстрації випущених векселів». В книзі обліку зазначають всі характеристики векселів, що реєструються. Рух виданих векселів відображається підприємством у реєстрі виданих векселів.

4. На субрахунку 621 підприємство ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» ведуть облік векселів, якими забезпечені поточні зобов'язання. Поточні зобов'язання відображаються в балансі по сумі

погашення. Також відображається в обліку заборгованість підприємства, яке акцептувало переводний вексель. На цьому рахунку обліковуються векселя, які видані в підтвердження оплати податків (ПДВ, акцизного збору, ЄСВ). Для відображення в обліку відсотків, які належать до сплати, використовується субрахунок 684 «Розрахунки по нарахованим відсоткам».

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ВЕКСЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ

3.1 Об'єкти і методи аудиту та аналізу вексельних операцій

У процесі господарської діяльності між суб'єктами господарювання виникають і погашаються взаємні зобов'язання. Стан поточних зобов'язань і розрахунків найбільш точно відображає рівень організації у суб'єкта господарювання виробничої і торговельної діяльності, а також бухгалтерського обліку.

Раціональна організації контролю за станом розрахунків сприяє покращанню договірної і розрахункової дисципліни, виконанню зобов'язань перед кредиторами, підвищенню відповідальності аз дотримання платіжної дисципліни, скорочення дебіторської і кредиторської заборгованості, прискоренню обігу коштів, і в цілому - покращанню фінансового стану суб'єкта господарювання.

У ринкових умовах господарювання фінансовий стан кожного суб'єкта господарювання залежить від його взаємовідносин з іншими суб'єктами господарювання, і тому всі вони потребують достовірної інформації про своїх контрагентів, включаючи й інформацію про платоспроможність, про дотримання останніми договірних відносин, платіжної дисципліни тощо [25] .

Вексельні розрахунки у підприємства ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» знаходять відображення на рахунках 34 «Короткострокові векселі одержані» і 62 «Короткострокові векселі видані». При аудиті вивчається інформації за кожним виданим (отриманим) векселем, за строками їх погашення та за умовами вексельних розрахунків.

Проаналізуємо рахунки, що відображають вексельні операції.

На рахунку 34 «Короткострокові векселі одержані» ведеться облік заборгованості покупців, замовників та інших дебіторів за відвантаженому

продукцію (товари), виконані роботи, надані послуги та за іншими операціями, забезпеченої вексями.

Рахунок 34 «Короткострокові векселі одержані» має такі субрахунки:

- 341 «Короткострокові векселі одержані в національній валюті»;
- 342 «Короткострокові векселі одержані в іноземній валюті».

За дебетом рахунка відображається отримання векселя за продані товари (роботу, послуги) та за інші операції, за кредитом – отримання коштів на погашення векселів, погашення отриманим векселем кредиторської заборгованості, продаж векселя третій стороні тощо.

На рахунку 62 «Короткострокові векселі видані» ведеться облік розрахунків за заборгованістю постачальникам, підрядникам та іншим кредиторам за одержані сировину, матеріали, товари, послуги, роботи та за іншими операціями, на які підприємством видані векселі.

Рахунок 62 «Короткострокові векселі видані» має такі субрахунки:

- 621 «Короткострокові векселі видані в національній валюті»
- 622 Рахунок 62 «Короткострокові векселі видані в іноземній валюті»

За кредитом рахунка відображається видача векселів для забезпечення поставок, робіт, послуг постачальниками та іншими кредиторами та для інших операцій, за дебетом – погашення заборгованості за виданими вексями, її списання тощо.

Аналітичний облік ведеться за кожним виданим векселем та за строками їх погашення [26].

Аудит в обліку вексельних операцій проводиться поетапно.

На першому етапі на ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» перевіряються затрати, пов'язані з виготовленням або придбанням бланків векселів, збереження та облік їх, сплата мита, списання витрат.

На другому - визначається заборгованість за розрахунками з покупцями, замовниками та іншими дебіторами, що забезпечена одержаними вексями.

На третьому - заборгованість за розрахунками з постачальниками, підрядниками та іншими кредиторами, яка забезпечена виданими вексями.

Особлива увага приділяється перевірці стану розрахунків, для чого проводиться аналіз матеріалів інвентаризації розрахунків та актів звірок взаєморозрахунків.

Інвентаризації розрахунків полягає у виявленні за відповідними документами залишків, ретельній перевірці їх достовірності та обґрунтованості. Також проводиться звірка розрахунків із дебіторами та кредиторами зі складанням актів звірок.

На четвертому етапі перевіряється ведення оперативного контролю платежів за одержаними і виданими вексями, суми заборгованості за розрахунками з покупцями, замовниками та іншими дебіторами за відвантажену продукцію (товари), виконані роботи і надані послуги, які забезпечені одержаними вексями, та сума заборгованості, на яку підприємством видано векселі забезпечення поставок (робіт, послуг) постачальників та інших кредиторів тощо.

Векселі, отримані підприємством під час розрахунків за відвантажені товари, перевіряються на основі записів за рахунком № 34 та його субрахунками з метою підтвердження їх достовірності та правильності.

Одночасно, у разі потреби, проводиться інвентаризація векселів у місцях їх зберігання (на підприємстві або в банку). Результати інвентаризації визначаються порівнянням фактичних даних з описами, що ведуться в бухгалтерії. Якщо підприємство зберігає векселі в банку, то аудитор повинен за необхідності отримати підтвердження даних, одержаних на підприємстві, від банку через запит. Разом з тим простежуються витрати підприємства за послуги щодо зберігання векселів, які повинні підтверджуватися угодами з банком, документами про нарахування винагороди та записами про віднесення на витрати операційної діяльності [27].

Особлива увага приділяється випадкам реалізації векселів з відстроченням платежів, дисконту, визначенню сум відсотків, умов та наслідків операцій з переказними, дисконтними, простими відсотковими векселями.

Оцінка аудитором ризику внутрішнього контролю – ефективності системи внутрішньогосподарського контролю підприємства, тобто її спроможності попереджати і виявляти помилки на підприємстві, оцінка розміру особистого аудиторського ризику не виявлення суттєвих помилок у звітності підприємства, яка існує під час проведення аудитором аудиторських процедур, і визначення на підставі цього найважливіших напрямів аудиту.:

- визначення порогу суттєвості помилок для цілей аудиту з кожного виду операцій;

- імовірність існування суттєвих помилок в обліку, яка оцінюється аудитором з огляду на попередній період перевірки і виявлення ним раніше помилки;

- визначення складних бухгалтерських операцій, враховуючи ті, які виконувалися на основі суб'єктивної думки бухгалтера.

На подальшому етапі з метою встановлення кількості аудиторських процедур і складання робочої програми необхідно вивчити й оцінити систему внутрішнього контролю і бухгалтерського обліку.

Аудит системи внутрішнього контролю вексельних розрахунків повинен підтвердити або спростувати такі вимоги щодо вексельних розрахунків:

- вексельні операції здійснюються у відповідності з чинним законодавством;

- усі операції з векселями санкціоновані відповідною особою;

- усі операції з векселями відображають в обліку;

- усі бартерні операції відповідають чинному законодавству і санкціоновані відповідною особою.

Перелік питань, які підлягають перевірці, визначається в Програмі аудиту обліку операцій з короткостроковими векселями.

Для оцінки системи внутрішнього контролю пропонується виконати відповідне тестування. Проведення тестування дає змогу дати оцінку системі внутрішнього контролю і бухгалтерського обліку, встановити ризик контролю й обліку та ризик не виявлення.

При низькому рівні ризику не виявлення аудитор може покластися на результати роботи суб'єктів внутрішнього контролю і зменшити кількість аудиторських процедур, при високому - кількість аудиторських процедур планується за максимумом, і, за необхідності, може плануватися суцільна перевірка [28].

3.2. Документація і робоча програма ведення аудиту операцій з векселями на ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос»

Проведемо аудит на відповідність, що має на меті визначити, чи дотримуються в господарській системі ті специфічні процедури та правила, приписані персоналу адміністрацією, перевірку правильності ведення бухгалтерського та податкового обліку операцій з векселями згідно законодавства. У таблиці 3.1 проведено тест внутрішнього контролю вексельних операцій.

Таблиця 3.1

Тест внутрішнього контролю вексельних операцій

№ п/п	Зміст питання	Варіант відповіді			Примітка
		Так	Ні	Інф. відсутня	
	Загальні питання				
1	Вексельні розрахунки здійснюються: у національній валюті; в іноземній валюті.	x			
2	Вексельні операції				
3	Наявність договору про вексельні форму розрахунку		x		

4	Наявність у працівників бухгалтерії нормативних документів, що регулюють вексельні форми розрахунків	x			
5	Право підпису на векселях має право: тільки керівник; керівник і головних бухгалтер; делеговано іншим посадовим особам	x			
6	Наявність книги реєстрації виданих векселів		x		
7	Регістри обліку операцій з векселями формуються: автоматизовано; вручну.	x			
8	Доступ до комп'ютеризованого обліку операцій з векселями мають тільки особи, яким він необхідний у межах службових обов'язків.	x			
9	Чи є в наявності акти (довідки) перевірок вексельних операцій: внутрішніх контрольних органів; зовнішніх контрольних органів?		x		
10	Чи були встановлені порушення в обліку вексельних операцій: внутрішніми контролюючими органами; зовнішніми контролюючими органами?		x		

Система внутрішнього контролю є ефективною, тому ймовірність помилок у бухгалтерському та податковому обліку малі.

Програма аудиту обліку операцій з векселями представлено у Таблиці 3.2:

Таблиця 3.2

Програма аудиту обліку операцій з векселями

№ п/п	Перелік аудиторських процедур	Джерело інформації	Методичні прийоми проведення, організації аудиту	Термін перевірки
1	Інвентаризація наявності бланків векселів, відповідність відображених витрат в облікових регістрах із сумами зазначеними первинних документах, підписи на векселях та розрахункових документах належать особам, що уповноважені вчиняти такі дії наказом по підприємству.	Підприємство: бланки векселів, рахунки - фактури, розрахункові чеки, платіжні доручення, журнал довіреностей. Законодавство: Господарський процесуальний кодекс України [29], Закон України «Про обіг векселів в Україні» [8], Положення про ведення касових операцій в національній валюті України [30]	Фактична, документальна (арифметична перевірка документів по суті), перевірка механічної точності, обстеження Вибіркова перевірка	15.09.20-15.09.20
2	Інвентаризація наявності договорів з постачальниками, первинних документів, що підтверджують факт виконання (невиконання) умов договорів, аналіз регістрів обліку по рахунках 631, 685	Підприємство: договори, рахунки - фактури, платіжні доручення, прибуткові накладні, журнал довіреностей, акти звірок Законодавство: Господарський процесуальний кодекс України [29], П(с)БО 11 «Зобов'язання» [22], Інструкція № 291 [21]	Фактична, документальна (перевірка документів по суті). Вибіркова перевірка	16.09.20-16.09.20

3	Інвентаризація наявності договорів з покупцями, первинних документів, що підтверджують факт виконання (невиконання) умов договорів, аналіз реєстрів обліку по рахунках 361, 377	Підприємство: договори, платіжні доручення, видаткові накладні, акти звірок, претензії Законодавство: Господарський процесуальний кодекс України [29], П(с)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [22]	Фактична, документальна (перевірка документів по суті). Вибіркова перевірка	17.09.20-17.09.20
4	Інвентаризація наявності договорів про вексельний розрахунок з контрагентами, актів приймання-передачі векселів, журналу ведення виданих векселів	Підприємство: договори, акти приймання-передачі, журнал ведення виданих векселів Законодавство: Господарський процесуальний кодекс України [29], Закон України «Про обіг векселів в Україні» [8]	Фактична, документальна (перевірка документів по суті). Вибіркова перевірка	18.09.20-19.09.20
5	Здійснення аналізу рахунків 621, 341 щодо правильності відображення операцій в журналі операцій, зіставлення з інформацією в головній книзі та фінансовій звітності. Встановлення правомірності віднесення на валові витрати, валові доходи у податковому обліках операцій з вексельними розрахунками	Підприємство: оборотно-сальдові відомості, Декларація з прибутку підприємств Законодавство: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [31], Податковий кодекс України [32]	Фактична, документальна (арифметична перевірка документів по суті), перевірка механічної точності, сканування Суцільна перевірка.	20.09.20-25.09.20

Розглянемо приклад. ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» одержало від постачальника ТОВ «Мілс» товари вартістю 12000 грн., у тому числі ПДВ – 2000 грн. За поставлені товари видано вексель.

Виписавши вексель і передавши його продавцеві, ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» у бухгалтерському обліку закриває заборгованість щодо отриманих товарів і формує вексельну заборгованість кредитом субрахунку 621 «Короткострокові векселі видані». Аудит вексельних операцій представлено у таблиці 3.3

Таблиця 3.3

Аудит операцій з виданим векселем

За даними бухгалтерського обліку					За даними аудиторської перевірки							
Дата, документ	Зміст операції	БО		Сума	ПО		БО		Сума	ПО		Відхилення, який документ порушено
		Д	К		ВД	ВВ	Дт	Кт		ВВ	ВВ	
10.10.20 Прибуткова накладна	Оприбутковано товари, отримані від постачальника	281	631	10000		10000	281	631	10000		10000	-
	Відображено податковий кредит з ПДВ -	641	631	2000		-	641	631	2000		-	-
11.10.20 Вексель	Видано вексель постачальнику товарів	631	621	12000		-	631	621	12000		-	-
11.10.20	Списано на витрати вартість бланка виданого векселя	949	209	5		-	949	209	5		-	-
11.10.20	Списано із забалансового обліку вартість вексельного бланка		08	6		-		08	6		-	-
31.10.20	Віднесено інші операційні витрати на фінансовий результат	791	949	5		-	791	949	5		-	-
01.11.20 Банківська виписка	Погашено вексель емітентом	621	311	12000		12000	621	311	12000		-	Зайво віднесено до складу витрат, згідно ПКУ

Емітент, оприбуткував товари, збільшив валові витрати і податковий кредит з ПДВ (податкова накладна отримана) виходячи з контрактної вартості. Видача векселя в рахунок оплати отриманого товару у податковому обліку не відобразилася, а от при погашенні векселя емітент незаконно включив до

складу валових витрат вартість цінних паперів, які як при первинному випуску (емісії), так і при погашенні ніяких наслідків у податковому обліку не викликає:

- до валового доходу не включають. Вексель є цінним папером за ст. 3 Закону про цінні папери та фондовий ринок [7];

- не фіксують в окремому ціннопаперовому обліку. Про це прямо сказано в останньому абзаці його пп. 7.6.1 «Норми цього пункту не поширюються на операції з емісії корпоративних прав або інших цінних паперів, що здійснюються платником податку, а також з їх зворотного викупу або погашення таким платником податку»;

- не вважають об'єктом оподаткування в контексті Податкового кодексу України [32]. Отже, податкові зобов'язання з ПДВ емітенту не загрожують.

Розглянемо інший приклад. ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» як розрахунок за поставлені товари постачальником ПрАТ «Вік Ойл» на суму 12000 грн. (з ПДВ -2000 грн.) видала вексель. У подальшому продавець звернувся до емітента з пропозицією погасити вексель до настання строку платежу, перерахувавши йому 9000 грн.

Аудит операцій за виданим векселем з подальшим погашенням до настання строку платежу показано у таблиці 3.4:

Таблиця 3.4

Аудит операцій за виданим векселем з подальшим погашенням до настання строку платежу

За даними бухгалтерського обліку					За даними аудиторської перевірки							
Дата, документ	Зміст операції	БО		Сума	П		БО		Сума	ПО		Відхилення
		Д	К		ВД	ВВ	Д	К		ВД	ВВ	
02.11.20 Банківська виписка	Оплачено вексель, що викупується	377	311	9000			377	311	9000	9000		Не вкл. сума дисконту до складу ВД. ПКУ
02.11.20 Вексель	Отримано вексель	341	377	9000			341	377	9000	-		-
02.11.20 Вексель	Погашено заборгованість за виданим векселем	621	341	9000			621	341	9000	-		-

Продовж.табл.3.4

02.12.20	Показано дохід на різницю між номінальною вартістю векселя і ціною його викупу	621	746	3000			621	746	3000		
28.12.20	Відображено фінансовий результат	746	793	3000			746	793	3000		

Відмінність цієї ситуації від попередньої в тому, що вексель погашається з дисконтом. Вексель викуплено за ціною, нижчою від номіналу, емітент не корегує ні валових витрат, ні податкового кредиту за отриманими товарами, як і було відображено в обліку ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос», тому, що фактичні зобов'язання за договором купівлі-продажу виконано повністю ще на етапі видачі векселя. Отже, зобов'язання, що виникли за векселем, не впливають на проведену раніше операцію щодо товарів. А от суму дисконту включають до доходу, що не було відображено в податковому обліку емітента. Про це заявила і ДПАУ у своєму листі № 6847, роз'яснивши: «Якщо утримувач простого векселя погоджується прийняти частковий платіж за векселем від емітента до настання строку платежу і при цьому за згодою сторін борг за векселем від емітента до настання строку платежу вважається погашеним, тобто зобов'язання векселедавця оплаченими, то частина боргу за векселем у розмірі знижки (фактично не сплаченої за домовленістю частини повної суми векселя) є безповоротною фінансовою допомогою у платника за векселем. Ця безповоротна фінансова допомога визнається валовим доходом такого платника». Висновок: «непогашена» частина векселя повинна збільшити валовий дохід емітента, який він фіксує у Декларації з податку на прибуток підприємства. Сума дисконту «подарована» векселедержателем, жодним чином не впливає на формування податкового зобов'язання з ПДВ у емітента. Адже при такому розкладі немає головного – поставки, як того вимагає Податковий кодекс України.

3.3. Шляхи, щодо удосконалення обліку, аналізу та аудиту вексельних операцій

Досліджуючи, як ведеться облік вексельних операцій на ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос», та зробивши аудиторську перевірку розрахунків за виданими та отриманими векселями, яка завершилась складанням аудиторського висновку, підприємству пропонуються наступні шляхи удосконалення розрахунків за вексельними операціями:

1. Бухгалтерський облік розрахунків за допомогою векселів ведеться з використанням таких рахунків: 162, 34, 51, 62. За кожним рахунком ведеться реєстр, де ведеться аналітичний облік за дебетом та кредитом відповідних рахунків у сумовому виразі. Вважаємо, що це не забезпечує належного контролю за своєчасністю розрахунків за вексельними зобов'язаннями. Тому, пропонуємо вести журнал оперативного обліку виданих та отриманих короткострокових та довгострокових векселів з такими відомостями: дата видачі (отримання) векселя та його погашення, від кого отримано (кому видано) вексель, сума векселя, сума плати за комерційний кредит, відмітки про оплату і про опротестування векселя.

2. Досліджуючи опрацювання вчених щодо класифікації векселів: Михальчишина Л.Г. [33], Ємельянов А.С. [34], Галушка Н. [35], Сприндис С.І. [36], Семендяк В.М. [37] та інших, визначили оптимальну класифікацію, яка доцільніше і зручніше поділила векселі на різні види за окремими класифікаційними ознаками. Пропозиція наведена у Табл.3.5:

Таблиця 3.5

Класифікація векселів

Класифікаційна ознака	Види векселів
Відповідність форми	Що містять всі реквізити
	Що не містять всі реквізити
Юридична природа	Прості
	Переказні

Висновки до розділу 3

Дослідження методики аналізу та аудиту вексельних операцій дозволило зробити наступні висновки:

1. Обіг векселів, а також облік, аудит та аналіз вексельних операцій в Україні регламентуються особливими законодавчими вимогам. Таким чином, встановлені суворі вимоги законодавства щодо форми та змісту векселів.

2. Встановлені основні завдання здійснення аудиторської перевірки вексельних операцій. До них відносяться: перевірка алгоритму замовлення, умов збереження бланків векселів, перевірка присутності у бланку векселя наявних основних реквізитів, перевірка вчасності документального відображення операцій з векселями, перевірка здійснених операцій щодо одержання позик під заставу векселя та операцій з видачі векселів кредиторам підприємства. А також - перевірка правильності та легітимності погашення заборгованості за векселями.

3. Для організації процесу контролю за термінами погашення дебіторської заборгованості по векселям, необхідно зробити Відомість контролю за термінами погашення. Запровадження відомості допоможе контролювати вчасність процесу погашення. Визначено, що під час аудиторської перевірки найбільш вагому інформацію надає аналіз та перевірка облікових реєстрів з отриманих та виданих векселів, а також відомості аналітичного їх обліку.

4. При проведенні аудиту необхідно звернути увагу на правильність оформлення акту прийому-передачі векселя. Варто перевірити відповідність суми у векселі і в акті, на причини, що обумовили видачу векселя, на наявність підписів та печаток тощо.

5. Бухгалтерський облік розрахунків за допомогою векселів ведеться з використанням таких рахунків: 162, 34, 51, 62. За кожним рахунком ведеться реєстр, де ведеться аналітичний облік за дебетом та кредитом відповідних рахунків у сумовому виразі. Однак, це не забезпечує належного контролю за своєчасністю розрахунків за вексельними зобов'язаннями. Тому,

запропоновано вести журнал оперативного обліку виданих та отриманих короткострокових та довгострокових векселів з такими відомостями: дата видачі (отримання) векселя та його погашення, від кого отримано (кому видано) вексель, сума векселя, сума плати за комерційний кредит, відмітки про оплату і про опротестування векселя.

6. Досліджуючи опрацювання вчених щодо класифікації векселів, визначили оптимальну класифікацію, яка доцільніше і зручніше поділила векселі на різні види за окремими класифікаційними ознаками.

ВИСНОВКИ

Проведені в кваліфікаційній роботі дослідження були спрямовані на розробку певних пропозицій, щодо вдосконалення обліку, аналізу і аудиту вексельних операцій на ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос»:

1. Товариство створено з метою отримання прибутку шляхом здійснення підприємницької діяльності, виробництва, торгівельної та посередницької діяльності, виконання робіт та надання послуг, здійснення зовнішньоекономічної діяльності для отримання прибутку в інтересах учасників. ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» має самостійний баланс, розрахунковий рахунок в установі банку, печатку та бланки зі своєю назвою. Чистий прибуток підприємства, який утворюється у відповідності з встановленим порядком після оплати видатків і інших обов'язкових платежів передбачених законодавством, залишається в розпорядженні засновника. За рішенням засновника частина прибутку може бути направлена на збільшення статутного фонду.

2. Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві доручене бухгалтерії на чолі з генеральним директором, так як посада головного бухгалтера штатним розкладом не передбачена. Бухгалтерський і податковий облік на підприємстві ведеться згідно із чинним законодавством України.

3. Аналіз динаміки валюти балансу та його структуру показав зростання валюти балансу за 2019 рік. Це є дуже приємною ознакою. Однак, слід зосередити увагу на те, за рахунок чого вона зростає. Дуже гарно, якщо це б відбулося за рахунок збільшення власного капіталу чи його долі разом зі збільшенням суми зобов'язань. Однак це відбулося тільки за рахунок збільшення зобов'язань.

4. Вексель виконує дві важливі функції: розрахункову (він може виконувати роль платіжного засобу) та кредитну, коли його використовують для відстрочки платежу та оформленні ним боргового зобов'язання. Оскільки основні функції банків -- кредитна і розрахункова, банки відіграють значну

роль на ринку векселів. Вони можуть емітувати власні векселі та здійснювати операції з векселями.

5. Вексельні бланки необхідно купувати у відділеннях банків України. Векселедавець, окрім вартості бланка самого векселя, сплачує державне мито за кожен бланк в розмірі 10 % від НМДГ, тобто 1,70 грн. В обліку векселедавця покупка вексельного бланку відобразиться бухгалтерським проведенням: Д 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами» К 311 «Поточні рахунки в національній валюті». Бланки векселів оприбутковують за первісною вартістю, яка складається з суми витрат на їх придбання і доставку на субрахунок 209 «Інші матеріали», а також одночасно обліковується на позабалансовому рахунку 08 «Бланки суворої звітності».

6. Всі господарські операції з векселями, які здійснює ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» можливо класифікувати на два типи. До першого відносяться господарські операції, які пов'язані з видачею та погашенням векселів, тобто операції з власними векселями, точніше з векселями, по яким підприємство виступає платником. До другого типу відносяться операції, які пов'язані з обігом векселів, тобто операції з чужими векселями, а точніше з векселями, в яких підприємство виступало підписантом.

7. Реєстрація векселів відбувається в «Книзі обліку векселів» та «Книзі реєстрації актів приймання – передачі векселів». В першій книзі реєструють все векселі, які одержані підприємством ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос», а для реєстрації випуску власних векселів, заводять окрему книгу «Книгу реєстрації випущених векселів». В книзі обліку зазначають всі характеристики векселів, що реєструються. Рух виданих векселів відображається підприємством у реєстрі виданих векселів.

8. На субрахунку 621 підприємство ТОВ «Дніпровський завод технологічного оснащення «Утьос» ведуть облік векселів, якими забезпечені поточні зобов'язання. Поточні зобов'язання відображаються в балансі по сумі погашення. Також відображається в обліку заборгованість підприємства, яке

акцептувало переводний вексель. На цьому рахунку обліковуються векселя, які видані в підтвердження оплати податків (ПДВ, акцизного збору, ЄСВ). Для відображення в обліку відсотків, які належать до сплати, використовується субрахунок 684 «Розрахунки по нарахованим відсоткам».

9. Обіг векселів, а також облік, аудит та аналіз вексельних операцій в Україні регламентуються особливими законодавчими вимогам. Таким чином, встановлені суворі вимоги законодавства щодо форми та змісту векселів.

10. Встановлені основні завдання здійснення аудиторської перевірки вексельних операцій. До них відносяться: перевірка алгоритму замовлення, умов збереження бланків векселів, перевірка присутності у бланку векселя наявних основних реквізитів, перевірка вчасності документального відображення операцій з векселями, перевірка здійснених операцій щодо одержання позик під заставу векселя та операцій з видачі векселів кредиторам підприємства. А також - перевірка правильності та легітимності погашення заборгованості за векселями.

11. Для організації процесу контролю за термінами погашення дебіторської заборгованості по векселям, необхідно зробити Відомість контролю за термінами погашення. Запровадження відомості допоможе контролювати вчасність процесу погашення. Визначено, що під час аудиторської перевірки найбільш вагому інформацію надає аналіз та перевірка облікових реєстрів з отриманих та виданих векселів, а також відомості аналітичного їх обліку.

12. При проведенні аудиту необхідно звернути увагу на правильність оформлення акту прийому-передачі векселя. Варто перевірити відповідність суми у векселі і в акті, на причини, що обумовили видачу векселя, на наявність підписів та печаток тощо.

13. Бухгалтерський облік розрахунків за допомогою векселів ведеться з використанням таких рахунків: 162, 34, 51, 62. За кожним рахунком ведеться реєстр, де ведеться аналітичний облік за дебетом та кредитом відповідних рахунків у сумовому виразі. Однак, це не забезпечує належного контролю за

своєчасністю розрахунків за вексельними зобов'язаннями. Тому, запропоновано вести журнал оперативного обліку виданих та отриманих короткострокових та довгострокових векселів з такими відомостями: дата видачі (отримання) векселя та його погашення, від кого отримано (кому видано) вексель, сума векселя, сума плати за комерційний кредит, відмітки про оплату і про опротестування векселя.

14. Досліджуючи опрацювання вчених щодо класифікації векселів, визначено оптимальну класифікацію, яка доцільніше і зручніше поділила векселі на різні види за окремими класифікаційними ознаками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Галушка Наталія. Вексель в обліково-аналітичній практиці. Галицький економічний вісник, 2013, 2: 110-118.
2. Коблянська Олена Іванівна; Коблянська Галина Юріївна; Гаркава Юлія Олександрівна. Вексельні операції: бухгалтерський облік та оподаткування. Вісник Університету банківської справи, 2016, 25-26: 89-96.
3. Аудит вексельних операцій. URL: https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/03/III_MNPKSAMU_2017_Cover.pdf#page=20
4. Завійський І.І. Фінансово-облікові проблеми здійснення вексельних операцій в умовах економічної нестабільності / І. І. Завійський, Ф. М. Романець // Вісник Львівської комерційної академії : зб. наук. праць. Сер. Економічна. – 2009. – Вип. 30. – С. 48–51.
5. Корольова-Казанська О. В. Управління вексельним оборотом торговельного підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.07.05 / О. В. Корольова-Казанська. – К. : КНТЕУ, 2006. – 24 с.
6. Скоробагатова В.В. Методичні особливості бухгалтерського обліку монетарних векселів, одержаних як складової монетарних активів / В. В. Скоробагатова // Вісник ЖДТУ. – 2012. – № 3 (61). – С. 175–181.
7. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3480-15> (дата звернення: 10.11.2020)
8. Про обіг векселів в Україні : Закон України від 05.04.2001 № 2374-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2374-14> (дата звернення: 10.11.2020)
9. Демченко Т.А. «Вексельное право: общие положения», АТ «Торговый дом», К.,— 2002 р., – 214 с.
10. Про приєднання України до Женевської конвенції 1930 року про врегулювання деяких колізій законів про переказні векселі та прості векселі : Закон України від 06.07.1999 № 827-XIV // База даних «Законодавство

України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/827-14> (дата звернення: 10.11.2020)

11. Про підприємства в Україні : Закон України від 27.03.1991 № 887-ХІІ // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/887-12> (дата звернення: 10.11.2020)

12. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками операцій з векселями в національній валюті на території України : Постанова Національного банку України; Положення від 16.12.2002 № 508 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0174-03> (дата звернення: 10.11.2020)

13. Про випуск та обіг векселів для покриття взаємної заборгованості суб'єктів підприємницької діяльності України : Указ Президента України від 14.09.1994 № 530/94 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/530/94> (дата звернення: 10.11.2020)

14. Про проведення заліку взаємної заборгованості суб'єктів підприємницької діяльності України і оформлення заборгованості векселями : Постанова Кабінету Міністрів України; Національний банк від 01.12.1995 № 960 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/960-95-%D0%BF> (дата звернення: 10.11.2020)

15. Про затвердження Положення про порядок видачі, обліку, погашення та відстрочення оплати (погашення) векселя (письмового зобов'язання), що видається суб'єктом підприємницької діяльності при здійсненні операцій з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах : Наказ; Мінфін України від 13.02.1996 № 26 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0078-96> (дата звернення: 10.11.2020)

16. Про затвердження Порядку застосування векселів Державного казначейства : Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 27.06.1996 № 689 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/689-96-%D0%BF> (дата звернення: 10.11.2020)

17. Про затвердження Порядку застосування векселів Державного казначейства для фінансування витрат державного бюджету : Наказ; Мінфін України від 31.05.1996 № 115 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0115201-96> (дата звернення: 10.11.2020)

18. .Кобин К.В. Деякі проблеми сучасного регулювання вексельного обігу в Україні на підставі зарубіжного досвіду про міжнародний вексельний обіг / К. В. Кобин. // Науковий вісник УжНУ. – 2017. – С. 84–91.

19. Харун О.А. Перспективи розвитку вексельного обігу в Україні / О. А. Харун, О. В. Дубицька. // Економічні науки. – 2017. – №6. – С. 518–522.

20. Скочило Н. Вексельний обіг в Україні: Проблеми становлення і розвитку // Українська наука: минуле сучасне, майбутнє.-2008.-№13.-С.113-117.

21. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Інструкція; Мінфін України від 30.11.1999 № 291 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0893-99> (дата звернення: 10.11.2020)

22. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку : Наказ; Мінфін України від 08.10.1999 № 237 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0725-99> (дата звернення: 10.11.2020)

23. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» : Наказ; Мінфін України від 31.01.2000 № 20 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0085-00> (дата звернення: 10.11.2020)

24. Векселі: облік та оподаткування. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ru/publication/100008833-vekseli-oblik-ta-opodatkuvannya>

25. Тропаревская Л.С. Проблемы учета и аудита операции с векселями. Все для бухгалтера, 2008, 1.

26. Пантелеєв, Александр Семенович, and Андрей Леонидович Звездин. «Векселя, взаимозачеты: бухгалтерский учет и налогообложение» (2011): 1-176.
27. Сулейманова Н.В. Удосконалення обліку, аналізу, аудиту вексельних операцій підприємств. Финансовые рынки и ценные бумаги, 2009, 14: 22-27.
28. Ризик - це вибір чи жереб? URL: <https://blog.liga.net/user/orubitel/article/37039>
29. Господарський процесуальний кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 06.11.1991 № 1798-XII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1798-12> (дата звернення: 11.11.2020)
30. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні : Постанова Національного банку України; Положення, Форма типового документа, Журнал, Акт від 29.12.2017 № 148 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0148500-17> (дата звернення: 11.11.2020)
31. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/996-14> (дата звернення: 11.11.2020)
32. Податковий кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17> (дата звернення: 11.11.2020)
33. Михальчишина, Л. Г. Цінні папери: види та систематизація для облікових цілей. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент, 2015, 12: 258-261.
34. Ємельянов, А. С. Правовий статус векселів та їх види. Форум права, 2013, 1: 290-293.
35. Галушка Наталія. Вексель в обліково-аналітичній практиці. Галицький економічний вісник, 2013, 2: 110-118.

36. Сприндис С.І. Форфейтинг. Поняття, особливості та види. Збірник наукових праць ХНПУ імені ГС Сковороди «Право», 2018, 28: 66-70.
37. Семендяк, В. М. Зарубіжний досвід вексельних розрахунків. Подільський вісник, 2008, 3.16: 446-450.

ДОДАТКИ